Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

28 июнь, шанба, 1997 йил

Сотувда эркин нархда. № 137 (1654)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Ю. В. САРКИСЯННИ «ДЎСТЛИК» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимиз футболини жаҳонга танитиш ва унинг нуфузини оширишдаги хизматлари ҳамда халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга қўшган муносиб ҳиссаси учун футбол бўйича Ўзбекистон миллий терма жамоаси катта устози -- «Нефтчи» Фарғона футбол жамоаси бош мураббийси Юрий Вазгенович Саркисян «Дўстлик» ордени билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 25 июнь.

САВДО, МАТЛУБОТ КООПЕРАЦИЯСИ ВА АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ХОДИМЛАРИГА

Муҳтарам дўстлар!

Сизларни мустақил мамлакатимизда илк бор нишонланаётган касб байрамингиз -- савдо, матлубот кооперацияси ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ходимлари куни билан самимий қутлайман.

Сизнинг хизматингиздан кундалик ҳаётда ҳар бир оила, ҳар бир фуқаро бевосита баҳраманд. Зеро, аҳоли таъминоти, бозорларимиз тўкин-сочинлиги, турмуш маданиятини юксалтириш сизнинг фаолиятингиз билан чамбарчас боғлиқ. Қолаверса, инсон манфаатларини ўйлаб сидқидилдан хизмат қилиш -- улуғ савоб.

Диёримизда амалга оширилаётган ислоҳотлар савдо, матлубот кооперацияси, маиший хизмат ходимлари фаолиятига ҳам катта эркинликлар берди. Истеъмол бозорини янада тўлдириш, янги иш жойлари очиш мақсадида кичик корхоналар, савдо ва сервис шохобчалари ташкил этилмоқда. Энг муҳими, шу йўл билан фуқаролик жамиятининг таянчи бўлган ўрта мулкдорлар синфи оёққа турмоқда. Мазкур соҳаларга хорижий сармоялар жалб этиш, халқаро ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш орқали эса Ўзбекистон жаҳон савдо тизимига дадил кириб бормоқда.

Бозор -- ҳалол рақобат майдони. Ундан муносиб ўрин эгаллаш, беминнат хизмат кўрсатиб, одамлар дуосини олиш осон эмас. Бунинг учун, авваламбор, билимдон, тадбиркор, маънавий пок ва диёнатли бўлиш талаб қилинади. Отабоболаримиз Буюк ипак йўли бўйлаб эллардан-элларга моддий бойликлар билан бир қаторда илму маърифат ҳам элтганлар. Улардан мерос қолган қадриятлар — тўғрилик, хушмуомалалик каби инсоний фазилатларни қарор топтириш ҳам фарз, ҳам қарз. Лафзи ҳалол савдо ходимининг иши ҳамиша бароридан келади, уни харидор ва мижознинг ўзи қидиради, топгани буюради.

Дунё савдо аҳлининг саъй-ҳаракатлари билан маъмур. Ватанимиз равнақи, турмушимиз фаровонлиги йўлида замон талаблари ва аҳоли эҳтиёжига мос, фидокорона меҳнат қилишингизга ишонаман.

Сизларга соғлиқ-омонлик, тинч-тотувлик, ишларингизга файзу барака тилайман.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

А. В. ВОҲИДОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ БИРЛАШГАН МИЛЛАТЛАР ТАШКИЛОТИДАГИ ДОИМИЙ ВАКИЛИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Алишер Воситович Воҳидов Ўзбекистон Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги доимий вакили этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1997 йил 27 июнь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

А. В. ВОҲИДОВГА ИККИНЧИ ДАРАЖАЛИ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ВАКИЛ ДИПЛОМАТИК МАРТАБАСИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Алишер Воситович Воҳидовга иккинчи даражали Фавқулодда ва Мухтор вакил дипломатик мартабаси берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1997 йил 27 июнь.

РЕСПУБЛИКА ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

ЭНЕРГИЯ РЕСУРСЛАРИ ВА ҚОНУН

Вазирлар Маҳкамасида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков раислигида ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда вазирликлар, идоралар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, солиқ хизмати, корпорациялар, концернлар ва бирлашмаларнинг раҳбарлари, Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши раисининг, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳокимларининг ўринбосарлари иштирок этди.

Мажлисда Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир» корхоналари ва ташкилотларида, шунингдек, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида нефть маҳсулотлари сақланиши ва улардан тўғри фойдаланишни таъминлашга тааллуқли қонун ҳужжатларига риоя қилиш масаласи кўриб чиқилди.

Комиссия айрим раҳбарлар ва мансабдор шахслар қонунлар ва меъёрий ҳужжатларни яхши билмаслиги, бунинг оқибатида нефть маҳсулотларини сақлаш ва улардан фойдаланиш чоғида қонун бузилишига йўл қўйилаётгани, қонунни бузиш, ўғрилик ва суиистеъмол фактлари юзасидан бу йил 17 та жиноий иш қўзғатилгани, 479 нафар мансабдор шахс маъмурий жазоланганини қайд этди. Республика Прокуратураси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир», Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларининг 110 дан ортиқ корхонасини текширганида, 200 тоннадан ортиқ нефть маҳсулотлари исроф бўлгани аниқланди.

Текширишда Фуқаролик кодекси ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг нефть маҳсулотлари сақланишини таъминлаш ҳамда автотранспорт иши самарадорлигини оширишга доир моддалари кўп марталаб бузилгани аниқланди. Масалан, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг корхона ва ташкилотларида амалдаги қоидаларнинг талабларига жавоб бермайдиган нефть омборларидан фойдаланиш давом этмоқда, нефть маҳсулотлари асоссиз равишда ҳисобдан чиқариб ташланишига йўл қўйилмоқда. «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир» бўлинмаларида автотранспорт иши назорат қилинмаяпти, ёнилғи-мойлаш материалларидан фойдаланиш тўғрисидаги статистика ҳисоботлари бузиб кўрсатилмоқда. Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларидаги корхона ва ташкилотларда ҳам шундай бузилишлар аниқланган.

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттаъмир» раҳбарларига, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари ҳокимларига нефть маҳсулотларини сақлаш ва ундан фойдаланиш ишига бепарволик билан қарагани, уларнинг бузилишига йўл қўйгани, ёқилғи-энергетика ресурсларини оқилона сарфлаш тадбирларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш билан шуғулланмагани, комиссия қарорларини, қонун ҳужжатларини мунтазам равишда бажармай келгани учун Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигига қарашли «Пахтақайнар» жамоа хўжалиги раҳбари Р. Қўчқоров (Фарғона вилояти), Раҳимов номидаги жамоа хўжалиги машина-трактор парки Навоий бўлими раҳбари К. Чўлиев, «Қишлоқхўжаликтаъминоттаъмир» акционерлик жамияти Олтиариқ бўлими раҳбари М. Раҳимов, «Кўмир» акционерлик жамияти «Шарғун» шахтаси раҳбари А. Рашидов, «Ўзагроқурилиш»га қарашли «Камалак» Сурхондарё акционерлик жамияти раҳбари А. Боймуродов ва бошқаларнинг шахсий жавобгарлигини амалдаги қонунларга мувофиқ кўриб чиқиш тавсия этилди.

Комиссия Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларига, Прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Олий хўжалик суди, Давлат солиқ қўмитасига ёқилғи-энергетика ресурсларидан фойдаланиш чоғидаги бузилишлар учун жавобгарликни белгиловчи қонун ва ўзга меъёрий ҳужжатлар самарали қўлланилиши устидан назоратни кучайтиришни тавсия қилди. Вазирлик ва идораларнинг раҳбарларига аниқланган камчиликларни тугатиш юзасидан кўрсатмалар берилди.

Комиссия мажлисида Бош вазир ўринбосарлари А. Муҳиддинов, Р. Юнусов, Қ. Ҳаққулов иштирок этди.

(ЎзА).

КУЗ-ҚИШ МАВСУМИГА ТАЙЁРГАРЛИКНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ЗАРУР

Тошкент шаҳар ҳокимлигида 27 июнь куни пойтахтда куз-қиш мавсумига тайёргарлик ишларининг боришига бағишланган йиғилиш бўлди. Унда тегишли вазирликлар, қўмиталар, уюшма ва идоралар, шаҳар корхона ва ташкилотлари раҳбарлари, туманлар ҳокимлари қатнашди. Йиғилишни Ўзбекистон Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков бошқарди.

Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари В. Дорохов, республика коммунал хизмат кўрсатиш вазири В. Михайлов, энергетика ва электрлаштириш вазири В. Отаев ва шаҳар туманлари ҳокимлари мавжуд иссиқлик, сув ва газ тармоқларини, қозонхоналарни таъмирлаш, уйлар ва маъмурий биноларнинг инженерлик коммуникацияларини янгилаш бўйича амалга оширилаётган ишлар тўғрисида ахборот берди. Йиғилишда қишга тайёргарлик тадбирлари белгиланган режага мувофиқ олиб борилаётгани таъкидланди. Шу билан бирга, республика вазирлик, идора ва ташкилотлари кўмагида бу борадаги ишларни янада жадаллаштириш лозимлигига эътибор қаратилди. Мутасадди раҳбарларга бу борада аниқ кўрсатмалар берилди.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосарлари Р. Юнусов, Қ. Ҳаққулов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов иштирок этди.

(ЎзА).

ИНСОН МАНФААТИ ХИЗМАТИДА

27 июнь куни пойтахтдаги «Туркистон» саройида мамлакатимизда илк бор нишонланаётган республика савдо, матлубот кооперацияси ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ходимлари кунига бағишланган йиғилиш бўлди. Уни Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари А. Миржалилов очди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг савдо, матлубот кооперацияси ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ходимларига йўллаган табригини республика Бош вазирининг ўринбосари М. Усмонов ўқиб эшиттирди.

Сўзга чиққанлар мазкур соҳа ходимларининг иш фаолиятига кенг эркинлик берилаётгани, тармоқда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, тадбиркорлар синфини шакллантириш, аҳолининг истеъмол молларига бўлган талабини тўлароқ қондириш, савдо маданиятини юксалтириш учун барча шароит яратилаётганини таъкидлади.

Йиғилиш санъат усталарининг концерти билан якунланди.

(ЎзА).

Мамлакатимизда ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида ислоҳотларни амалга ошириш, истиқлол мафкурасини, миллий ва умуминсоний қадриятларни мустаҳкамлашда матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларининг ўрни беқиёс ортмоқда. Уларнинг меҳнатини қадрлаш, эъзозлаш борасида ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

МАТБУОТЧИЛАР БАЙРАМИ

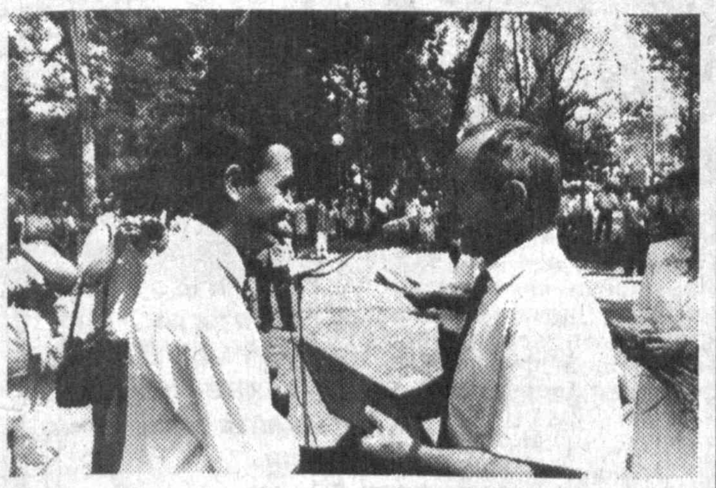

Ўзбекистон Матбуотни демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фондининг ташкил этилиши, журналистик фаолиятни ҳимоя қилиш ва ахборот олиш ҳуқуқини кафолатлашга қаратилган қонунларнинг қабул этилганлиги бунинг ёрқин мисолидир. Пойтахтимиздаги «Тошкентлэнд» истироҳат боғида матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунини нишонлашга бағишлаб ўтказилган йиғилишда шу ҳақда сўз борди.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига йўллаган табригини республика Президенти девони Ахборот маркази раҳбари С. Ҳакимов ўқиб берди. Йиғилишда сўзга чиққан давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Шоғуломов ва бошқалар ҳамкасбларини байрам билан қутлаб, уларнинг Ватанимиз равнақи йўлидаги ижодий фаолиятига муваффақият тилади. Қалам аҳлига кўрсатилаётган эътибор ва ғамхўрлик учун миннатдорлик билдирилди.

Байрам қатнашчилари Ўзбекистон Матбуотни демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий фонди ўтказган «Йилнинг энг яхши журналисти» танлови ғолибларини муборакбод этдилар.

Маросимда Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Ў. Раҳматов қатнашди.

ШАРТНОМА ИМЗОЛАНДИ

27 июнда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистон Республикаси ва Араб иқтисодини ривожлантириш Қувайт жамғармаси ўртасида Оролбўйи ҳудудларини ичимлик суви билан таъминлаш доирасида Урганч ва Нукус шаҳарларини сув билан таъминлашни кенгайтириш ва яхшилаш учун 2016 йилгача 20 миллион АҚШ доллари миқдорида қарз бериш тўғрисида битим имзоланди. Мазкур лойиҳа Жаҳон банки ва Араб иқтисодини ривожлантириш Қувайт жамғармаси кўмагида ишлаб чиқилган.

Ўзбекистон томонидан ҳужжатни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, макроиқтисодиёт ва статистика вазири Бахтиёр Ҳамидов, Қувайт томонидан Араб иқтисодини ривожлантириш Қувайт жамғармаси Бош директори ўринбосари Хешам ал-Вакаён имзоладилар.

Ҳужжат имзоланиши маросими иштирокчилари фикр алмашув чоғида битимнинг Оролбўйи экологияси муаммоларини ҳал этиш, бу соҳадаги икки томонлама ҳамкорликни бундан буёнги ривожи учун муҳимлигини таъкидлаб ўтдилар.

«ЖАҲОН» ахборот агентлиги.

ҒАЛЛА-97

БУХОРО ВИЛОЯТИ ҒАЛЛАКОРЛАРИ ЗАФАРИ

Бухоро вилояти деҳқонлари йиллик дон топшириш давлат буюртмасини бажардилар. Қабул пунктларига 108,4 минг тоннадан зиёд ғалла етказиб берилди. Гектар бошига ўртача 31,3 центнердан ҳосил кўтарилди.

Ғалла ўрим-йиғими давом этмоқда.

Пахтачи тумани ғаллакорлари Самарқанд вилоятида биринчилардан бўлиб давлатга дон топшириш буюртмасини бажарган эдилар. Туман далаларида айни кунларда ҳам ҳосил ўрим-йиғими қизғин давом этмоқда.

СУРАТДА: «Навбаҳор» жамоа хўжалиги ғаллачилик бригадаси бошлиғи Рамазон Шониёзов.

Т. НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган сурат.

• МУНОСАБАТ

ҲУҚУҚИЙ ТАРБИЯ -- УСТУВОР ЙЎНАЛИШ

Мамлакатимизда кенг қамровли ислоҳотлар жараёни чуқурлашиб бормоқда. Бундан кўзланган мақсад бозор муносабатларига асосланган эркин фуқаролик жамиятини барпо этиш, қонунчиликни мустаҳкамлаш ҳамда ижтимоий адолат тамойилларини қарор топдириш, халқимизга муносиб турмуш шароити яратиб беришдан иборатдир.

Табиийки, ҳуқуқий давлатчилик соҳасидаги долзарб вазифаларни рўёбга чиқариш жамиятнинг сиёсий фаоллиги, ўзига хос демократик тафаккур, аҳоли кенг табақаларининг ҳуқуқий саводхонлиги билан чамбарчас боғлиқ. Шу нуқтаи назардан қараганда, куни кеча Президентимиз томонидан қабул қилинган «Ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, аҳолининг ҳуқуқий маданияти даражасини юксалтириш, ҳуқуқшунос кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш ишини яхшилаш ҳақида»ги Фармон муҳим амалий аҳамиятга эгадир. Зеро, унда халқимизнинг ҳуқуқий маданияти ва ҳуқуқий тафаккурини юксалтиришга қаратилган масалалар чуқур таҳлил қилиниб, бу соҳада олиб борилаётган ишлар давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири этиб белгиланади.

Демократик тараққиётнинг ўзига хос ва ўзига мос йўлидан бораётган республикамизда инсон ҳуқуқлари ҳамда эркинликларини ҳимоя қилишга ҳар қачонгидан катта эътибор қаратилмоқда. Чунки ўз ҳақ-ҳуқуқини билган киши мустақилликнинг моҳиятини теран англайди, амалга оширилаётган иқтисодий-сиёсий ислоҳотларнинг фаол иштирокчисига айланади. Хўш, бу борада қандай натижаларга эришдик? Аҳолининг ҳуқуқий маданиятини ошириш, демократик жамият ва қонунчилик асосларини мустаҳкамлаш, ҳуқуқшунос кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш ишини яхшилаш соҳасидаги вазифалар нималардан иборат?

Фармон билан танишган киши ана шу каби саволларга тўла ва қониқарли жавоб топа олади. Айтиш мумкинки, унда аҳолининг ҳуқуқий маданиятини ошириш билан боғлиқ барча ташкилий, иқтисодий ва ҳуқуқий омиллар назарда тутилган. Мамлакатимизда адолат тамойилларини қарор топдириш учун уч муҳим субъект -- давлат, жамият ва фуқаролар ўртасидаги уйғун қонуний муносабатлар асос бўлиб хизмат қилади. Шундай экан, ҳуқуқий жамият қуриш йўлида олиб борилаётган ислоҳотлар ва бу борада қабул қилинган қонунлар моҳиятини кишилар чуқур англаб етишларига ҳар томонлама кўмаклашиш давлат бошқарув, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари, ўқув юртлари ҳамда ҳуқуқшунос олимларнинг долзарб вазифаси бўлиши лозим.

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари олий қадриятга айланган бугунги кунда сиёсий, ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий муносабатлар ривожига бефарқ қараб бўлмайди. Фармонда тилга олинган асосий масалалардан бири инсон ҳуқуқларига риоя қилиниши, давлат сиёсати ва ҳукумат фаолияти, ислоҳотларнинг долзарб муаммолари, мамлакат ижтимоий-иқтисодий ҳаёти, аҳолининг ҳуқуқий билим ва савияси юзасидан жамоатчилик фикрини шакллантиришдан иборатдир. Шу мақсадда республикамизда давлатга қарашли бўлмаган (нодавлат) мустақил илмий-тадқиқот муассасаси -- «Ижтимоий фикр» жамоатчилик фикрини ўрганиш марказини тузиш кўзда тутилаяпти. Марказ олдига муҳим ҳаётий вазифалар қўйилган. Фармонда таъкидланганидек, бундан буён у Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сессиялари ҳужжатлари, Президент Фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамаси қарорлари ва фармойишлари, вазирликлар ва идораларнинг меъёрий ҳужжатлари ҳамда статистик маълумотлари мажбурий равишда юборилувчи ташкилотлар рўйхатига киритилади.

Биз ҳуқуқий давлат қуриш йўлидан борар эканмиз, демократиянинг умумэътироф этилган тамойилларига қатъий амал қиламиз. Айни чоғда жамиятни демократлаштириш жараёнида маҳаллий шароит ва аҳоли ҳуқуқий саводхонлиги даражасини ҳам ҳисобга олмоғимиз даркор. Шу талаблардан келиб чиқиладиган бўлса, даврнинг ўзи ҳуқуқий маърифат тизимида туб ислоҳотлар ўтказишни тақозо этмоқда. Фармоннинг 3-бандида Тошкент давлат юридик институти ҳузурида ҳуқуқий маърифат тарғиботи маркази ва Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари адлия бошқармалари қошида унинг минтақавий бўлимларини тузиш, туман (шаҳар) ҳокимликлари ҳузурида жамоатчилик асосида ҳуқуқий маърифат тарғиботи марказининг бўлимларини ташкил этиш лозимлиги таъкидланади. Ушбу тарғибот марказининг асосий фаолият йўналиши аҳоли ўртасида ҳуқуқий билимларни кенг оммалаштириш, мамлакатда ҳуқуқий таълимни такомиллаштириш, ҳуқуқий тарбиянинг замонавий шаклларини татбиқ этиш юзасидан амалий тавсиялар ишлаб чиқиш ва ҳоказоларга қаратилиши лозим.

Сир эмас, халқимизнинг ҳуқуқий маданиятини оширишда билимдон, малакали ҳуқуқшунос кадрлар ҳал қилувчи ўрин тутади. Шу боис мамлакатимизда кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштиришга катта аҳамият берилмоқда. Фармоннинг 4-бандига мувофиқ, Ўзбекистон Адлия вазирлиги қошида юристлар малакасини ошириш марказини тузиш, унинг фаолиятини республика бюджети ҳисобидан молиявий таъминлаш белгиланганки, ҳуқуқий тарбия, шубҳасиз, демократик ислоҳотлар йўлида долзарб ҳаётий масалага айланганидан далолат беради. Шунингдек, ҳуқуқий билимларни кенг тарғиб қилиш мақсадида аҳолига сотиладиган илмий-оммабоп адабиётлар ва кўргазмали қуроллар қийматининг 50 фоизини давлат бюджети ҳисобидан қоплаш кўзда тутилаётир.

Қисқа қилиб айтганда, ушбу Фармон мамлакатимизда ҳуқуқий тафаккурни шакллантириш, демократик ислоҳотларни чуқурлаштириш сари кенг йўл очади. Зеро, унинг ҳар бир банди, ҳар бир сатри ижтимоий адолатни қарор топдириш, инсонга миллий ўзлигини қайтариш руҳи билан йўғрилган. Ўзликни англамоқ эса ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданият билан белгиланади.

Носир ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

● *КИЧИК ВА ЎРТА БИЗНЕС — ИҚТИСОДИЁТНИНГ УСТУВОР ЙЎНАЛИШИ*

ИШ БИЛГАНГА МИНГ ТАНГА

Европа Тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банки ҳамда бир қанча халқаро валюта донорлари мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш учун 350 миллион доллар ажратди. Бу маблағ рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариш имконини берувчи янги технологияларнинг кириб келишига қудратли омил бўлиши шубҳасиз.

Хўш, ана шу имкониятдан Андижон вилоятида қандай фойдаланилаяпти? Мухбиримиз тегишли идораларда бўлиб, ана шу саволга жавоб излади.

ХОНОБОДДА ВЕЛОСИПЕД ЗАВОДИ ҚУРИЛАДИ

Б. АЛИМОВ,
«Ўзинвестлойиҳа»нинг вилоятдаги вакили:

-- Ҳозирга қадар бизга юзга яқин тадбиркор ўз лойиҳаси билан мурожаат қилди. Шунинг ўттиздан ортиғи кўриб чиқиш учун «Ўзинвестлойиҳа»га юборилганди, еттитаси қониқарли, деб топилди. Шу кунларда биз яна 2 та таклиф устида иш олиб бораяпмиз.

Олтинкўл туманидаги «Сардор» ҳиссадорлик жамиятига тадбиркор Таварали Ғофуров раҳбарлик қилади. Унга 76 гектар ер ажратиб берилган. Бу ерда 300 бош қарамоли бор. Шундан 150 боши соғин сигирлардир. Мулкдор ўзи етиштирган маҳсулотни ўзи қайта ишламоқчи. Шу мақсадда Исроилнинг «И. Е. С» фирмасидан кичик сут заводи сотиб олиш ниятида. Режадаги ишлари амалга ошгудай бўлса, кунига 60 килограмм пишлоқ, 500 килограмм қадоқланган сут, 100 килограмм сариёғ, 50 килограмм сузма тайёрланади.

Ёки бўлмаса Қўрғонтепа туманидаги «Оқ сув» деҳқон (фермер) хўжалигини олиб кўрайлик. Унинг соҳиби Алижон Аҳмедов ҳам сутни қайта ишлайдиган кичик корхона қурмоқчи. Бунинг учун 150 минг АҚШ доллари керак. Биз таклиф этилган лойиҳани ўрганиб чиқдик. Мулкдорнинг 42 гектар ери бор. 150 бош қорамолга мўлжалланган ва сут заводи очишга мослаштирилган биноларга эга. Демак, «Оқ сув»га бемалол қарз бериш мумкин. Бундан ташқари, тадбиркорларимиз пахта йигирув фабрикаси негизида тиббий пахта ишлаб чиқарадиган корхона, хитойликлар билан ҳамкорликда эса Хонободда велосипед заводи қуриш ғоясини ўртага ташладилар.

СУҒУРТАВИЙ ҲИМОЯГА ТАЙЁРМИЗ

Н. СИДДИҚОВ,
«Ўзбекинвест» экспорт-импорт миллий суғурта компаниясининг вилоят бўлими бошлиғи:

-- Экспорт ҳажми ўсишини янада рағбатлантириш ва мамлакатимизда ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг технология, товарлар ва хизматлар халқаро бозорларига комплекс маркетинг орқали кириб боришини таъминлаш мақсадида республика Президенти махсус фармон чиқарди. Ушбу муҳим ҳужжатда мамлакатимиз иқтисодиётининг устувор тармоқларига жалб қилинаётган чет эл инвестицияларини комплекс суғуртавий ҳимоя қилиш алоҳида таъкидланган.

Қўшма корхоналар, хусусий тадбиркорлар катта маблағ эвазига чет эл технологияларини олиб келмоқдалар. Ёмонликка йўймайлигу мабодо бирор табиий офат ёки бошқа кутилмаган кўнгилсизлик содир бўлса, мулк эгаси бутунлай хонавайрон бўлади. Шундай ҳолларда ташкилотимиз биринчилардан бўлиб амалий ёрдам қўлини чўзади.

Чунончи, «Шаҳри ипак» қўшма корхонаси хорижлик ҳамкорлари билан 251 минг, тикувчиликка ихтисослашган «Маҳзуна» кичик корхонаси 704,2 минг доллар ҳажмдаги ишларни амалга ошириш юзасидан шартнома тузган. «Агротехмаркет» ишлаб чиқариш ташкилоти 51 минг, «Анд-Темур» қўшма корхонаси савдо-сотиқ юзасидан 38,1 минг долларлик шартномалар юзасидан музокаралар олиб боришаяпти.

Соҳа мутахассисларининг фикр-мулоҳазаларидан кўриниб турибдики, катта миқдордаги кредит олиш учун мақбул имкониятлар вужудга келмоқда. Энди гап пухта ўйланган, ҳар жиҳатдан асосланган лойиҳаларни тезроқ ҳаётга татбиқ этиб, рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришда қолди.

ВАЛЮТА БОР, ГАП ТАДБИРКОРДА

Э. ТОЖИБОЕВ,
Республика Ташқи иқтисодиёт фаолият миллий банки вилоят бўлимининг бошқарувчиси:

-- Кўпчилик тадбиркорлар валютада кредит олиш учун гаров шартлари борми-йўқми, деган савол беришлари табиий. Банкларнинг асосий талабларидан бири шуки, тадбиркор сармоясининг ҳиссаси лойиҳа умумий қийматининг камида 25 фоизини ташкил этиши керак. Бинолар, иншоотлар, ускуналар, пул маблағлари ҳам сармоя таркибига киради.

Маълумки, Европа банки томонидан 1995-96 йилларда республикамизда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш мақсадлари учун 60 миллион АҚШ доллари ажратилган эди. Вилоятимизда ушбу валютанинг 20 фоизидан ортиғи ўзлаштирилди. Чунончи, 2 миллион 533 минг доллар кредит олган МАСК қўшма корхонаси «Тянь-Шань» шифобахш суви учун пластмасса идишлар тайёрлайдиган, сув ва кетчуп қуядиган янги технологиялар сотиб олди.

Асакадаги «ФАМ» Италия -- Ўзбекистон қўшма корхонаси 24 турдаги макарон ишлаб чиқариш имконини берадиган энг замонавий жиҳозлар келтириш учун 4 миллион 687 минг доллар кредит олганди. Ҳозир корхона тўла қувват билан ишламоқда. Бу ерда кунига 16 тоннадан ошириб маҳсулот тайёрланаяпти.

Андижон шаҳрида қад ростлаётган «Ал-Осиё» қўшма корхонасида минерал сув идишлари, шунингдек, қанд ва турли ширинликлар ишлаб чиқаришда асқотадиган цукат маҳсулоти тайёрлаш режалаштирилган. Табиийки, бунинг учун замонавий технология зарур. Кредитга олинган 3 миллион 180 минг доллар шу мақсадга сарфланади.

Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

● *ЭРТАГА -- САВДО, МАТЛУБОТ КООПЕРАЦИЯСИ ВА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ХОДИМЛАРИ КУНИ*

МАҚСАДИМИЗ -- ХАЛҚ ДАСТУРХОНИНИ ТЎЛДИРИШ

Бозор иқтисодиёти шароитида барча соҳалар каби савдо хизмати кўрсатиш ҳам бутунлай янгичасига ишлаш, изланиш, ўрганишни талаб қилмоқда. Авvалгидек, аҳоли эҳтиёжини ҳисобга олиб-олмай, пештахталарни тўлдириб ташлайверадиган давр ўтди. Мамлакатимизга кўплаб чет эл молларининг кириб келиши, мулк шаклларининг ўзгариши, хусусий тижоратчиликнинг шаклланиши туфайли том маънодаги рақобат пайдо бўлди.

Хўш, шундай бир шароитда, асосан, қишлоқ аҳолисига хизмат кўрсатувчи тизим—матлубот кооперациясида аҳвол қандай? Улар ўзларининг касб байрамларини қандай кутиб олмоқдалар?

Мухбиримизнинг ушбу саволларига Тошкент вилояти матлубот уюшмалари ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси Жасур ЭРГАШХЎЖАЕВ жавоб беради:

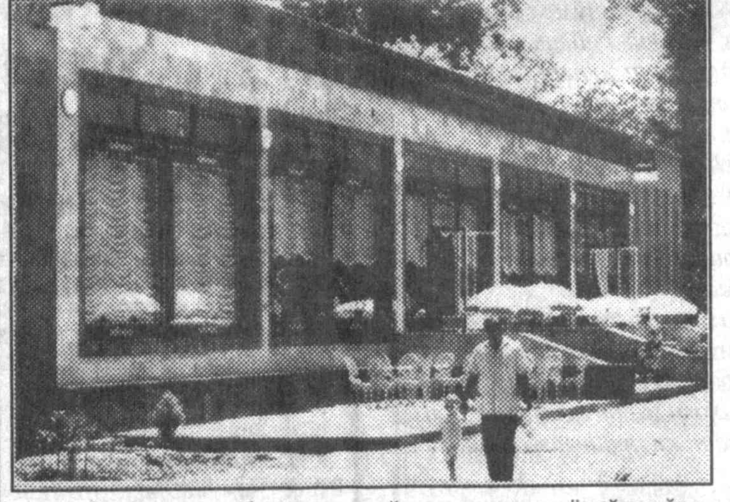

-- Вилоятимиз матлуботчилари ўзларининг касб байрамларини муносиб кутиб олиш мақсадида аҳолига савдо хизмати кўрсатишни ҳар томонлама яхшилашга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Бошқарувимизнинг ўтган ойда бўлиб ўтган йиғилишида Вазирлар Маҳкамасининг 208-қарори асосида 2000 йилгача бўлган даврда қишлоқ аҳолисига хизмат кўрсатиш маданиятини яхшилаш, савдо шохобчалари моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, аҳолини кундалик эҳтиёж моллари билан таъминлаш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш ва сотиш ишлари, шунингдек, бошқа йўналишларни ҳам кенг ривожлантириш бўйича алоҳида дастур ишлаб чиқдик. Ана шу ҳужжатга асосан, вилоят туманларидаги барча ҳиссадорлик жамиятлари бажарилиши лозим бўлган ишлар юзасидан ўз тадбирларини белгилаб олдилар.

Тизимимизда жорий йилнинг ўтган беш ойи мобайнида товар айланмаси 1349 миллион 496 минг сўмни ташкил этди ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ўсиш 211 фоиздан ошиб кетди.

Аҳолининг кундалик эҳтиёжи учун зарур бўлган 9 турдаги маҳсулотларга ажратилган фондларни ўз вақтида ва тўлиқ ўзлаштирилиши уюшма бошқарувининг кундалик назорати остида бўлиб, доимий равишда таҳлил қилиб борилаяпти. Натижада ўтган даврда аҳолига 43068 тонна ун, 2688 тонна ўсимлик ёғи, 1166 тонна хўжалик совуни, 3327 тонна гуруч, 3917 тонна шакар, 586 тонна туз, 264 тонна макарон ва бошқа кўплаб маҳсулотлар етказиб берилди. Бундан ташқари, истеъмол бозорини тўлдириш мақсадида марказлашмаган манбалар ҳисобидан 93 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари савдага қўйилди.

Ички имкониятлардан тўлиқ фойдаланилганлиги туфайли халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш суръати ҳам сезиларли ортди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 102,7 фоизни ташкил этди. Шундан 385,6 миллион сўмлиги озиқ-овқат ва 4,2 миллион сўмлиги ноозиқ-овқат маҳсулотларидир.

Савдо ва бошқа хизмат турларини яхшилаш билан биргаликда ишлаб чиқариш корхоналарини кенгайтириш, ишчи ўринлари сонини оширишга ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Жумладан, Қуйи Чирчиқ туманида алкоголсиз ичимликлар ва музқаймоқ цехи, Оққўрғон ва Юқори Чирчиқ туманларида макарон ва қандолат цехлари ишга туширилди. Оҳангарон ва Чиноз туманларида новвойхоналар очилди. Айни пайтда Паркент, Бўстонлиқ туманларида Исроил технологияси асосида қадоқлаш ускуналарини ўрнатиш ва бошқа муҳим иншоотлар устида бош қотираяпмиз.

Вилоят аҳолисини картошка, мева-сабзавот, гўшт ва сут маҳсулотларига бўлган талабини қондириш — энг долзарб вазифаларимиздан бири. Шу мақсадда бўрдоқичилик хўжаликларимизда 823 бош қорамол, 1424 бош қўй-эчки, 194 бош чўчқа боқилаяпти. Ўтган беш ойда 253,9 тонна гўшт, кўплаб сут ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқарилди.

Тизимимиздаги корхона ва ташкилотларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш учун 9,6 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилди. 8,3 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиб, 3,5 миллион сўмлик асосий воситалар ишга туширилди. 25 та дўкон капитал таъмирланди, 2 та дўкон, 2 та ошхона қурилди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчи тадбиркорларга қайта ишлаш ва четга жўнатиш хизматини яхшилаш ниятида Янгийўл туманида улгуржи бозор ташкил этилди. Хизмат кўрсатиш турларини кўпайтиришга ҳам алоҳида эътибор бераяпмиз. Фақат шу йилнинг биринчи чорагида 2та хўжалик моллари, 1 та маданий моллар, 1та қишлоқ хўжалик маҳсулотлари дўконлари, 4та «Келин-куёв»лар бўлими очилди.

Маълумки, ҳозирги шароитда қўшма корхоналар очмай ёки хорижий технологияларни қўлламай, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш, бозор рақобатига дош бериш қийин. Шу мақсадда «Тош-Зорт» Ўзбекистон --Ирландия қўшма корхонаси қурилишини бошлаб юбордик. Терини қайта ишлаш ва калиш ишлаб чиқаришга мўлжалланган ушбу завод ҳадемай ишга туширилади. Бундан ташқари, «Вардаворд -- КТК» Ўзбекистон -- Эрон қўшма корхонаси қурилиши юзасидан ҳам тайёргарлик ишлари олиб борилаяпти. Мева шарбатлари учун ишлатиладиган бир марталик идишлар ишлаб чиқарадиган ушбу корхонага Қибрай туманидан жой танлаяпмиз. «Қовунчи» ҳиссадорлик жамиятига қарашли консерва цехини қайта жиҳозлаб, томат пастаси ишлаб чиқаришни йўлга қўямиз.

Бир сўз билан айтганда, ниятларимиз катта. Мақсад -- халқимизга сидқидилдан хизмат кўрсатиш, одамлар узоғини яқин, мушкулини осон қилиш. Бутун куч ва имкониятларимизни шу эзгу ният йўлида сафарбар этаяпмиз.

«Халқ сўзи» мухбири
Темур АБДУРАҲМОНОВ
ёзиб олди.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

«МУТЛАҚ ҒАЛАБА» ТАДБИРИ БОШЛАНДИ

Шри Ланка қўшинлари душанба куни «Тамил Илама» «Озодлик йўлбарслари» жангариларига қарши кенг миқёсли жангларни бошлаб юборди.

Мамлакат мудофаа вазирлигининг маълум қилишича, «Мутлақ ғалаба» номи остида ўтказилаётган бу ҳарбий тадбир муваффақиятли ўтмоқда.

Ушбу ҳарбий ҳаракатлар натижасида эса икки тарафдан 50 га яқин ҳарбий қурбон бўлган.

ҲАРБИЙ ТРИБУНАЛГА ТОПШИРИЛДИ

37 ёшли хорват генерали Тихомир Блашкич қарийб 15 ой изоляторда сақланганидан сўнг халқаро ҳарбий трибуналга топширилди.

Т. Блашкич 1996 йилнинг апрелида ҳарбий жиноятлар содир этганликда айбланмоқда. Бироқ шу даврагача унга нисбатан қўйилган айблов етарли эмаслиги боис суд жараёни тўхтатилган эди.

Аммо хорват генерали ўзини буткул айбсиз деб ҳисобламоқда.

ВАЗИЯТ ЯНА ЧИГАЛЛАШДИ

Тўрт кунлик ярашув битими тугаганидан сўнг Конгода Президентга содиқ қўшинлар билан мухолифатчи жангарилар ўртасидаги тўқнашувлар қайта авж олди.

Айни пайтда ҳар икки тараф ҳам оғир артиллериядан фойдаланмоқда. Шу боис мамлакат пойтахти Бразаввилда кўп бинолар, жумладан, республика парламенти биноси ҳам шикастланди.

Қўшни Габондаги Либревил шаҳрида эса Ғарбий Африка валюта иттифоқига аъзо саккиз давлат делегациялари учрашди. Улар Конгода Африка ҳарбий контингенти тузишга тайёр эканлиги ҳақида баёнот қабул қилдилар. Бу ғояни БМТ хавфсизлик Кенгаши маъқулламоқда.

Хорижий матбуот хабарлари асосида ўз мухбиримиз тайёрлади.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

● *ҲИСОБИНИ БИЛМАГАН...*

ЭСИЗГИНА ТЎРТ МИНГ ГЕКТАР ЕР

Қорақалпоғистон шоликорлари кузда уюлажак хирмон чўғидан ҳадиксираб туришибди. Нега?

Шоли -- қорақалпоғистонлик деҳқонлар учун энг фойдали зироат экини бўлиб қолди. Қайси ҳоким ёки хўжалик раҳбари шоли майдонини ўтган йилгидан сал бўлса-да, оширишнинг уддасидан чиқса, лотереядан буюм ютган одамдек, суюниб юради.

Тўғри-да, бу томонларда хўжалик шолидан, айтайлик, пахтага нисбатан ўн баробар кўпроқ даромад олиши мумкин. Лекин шолизорни кўпайтириш осон эмас. Бунинг учун қулай ер, махсус техника, мутахассислар, шолипояга сув олиб келиш ва сизот сувини қочириш иншоотлари талаб қилинади. Ибн Сино «Инсон оёғини иссиқ, бошини салқин тутиши керак», деган экан. Шоли эса, аксинча, илдизини салқин сувга, поясини офтобга тутиб ўсишни ёқтиради.

Шу маънода, Шуманай туманидаги «Ойбуйир» жамоа хўжалиги бригада бошлиғи Айнаш Холбоевнинг иши ўнгидан келмади: бу йил у 40 гектар майдонга шоли экишни режалаштирган эди. Уруғлик, техника тайёр, ер ҳайдалиб, текисланган, ҳатто 10 гектар майдонга шу кунлари анқоннинг уруғи бўлган 4 тонна маъданли ўғит ҳам берилган, аммо сув йўқ. Июль ойи яқинлашиб қолган бўлса-да, сувсизлик сабаб, ўша 40 гектар майдоннинг бирор қартасига шоли уруғи қадалмади.

Туман бўйича эса шоли учун ҳозирланиб, сув бўлмаганлиги натижасида экилмасдан қолган ерлар 700 гектардан ошади. Аслида режа 1846 гектар эди. Бундан ташқари, белгиланган лимитга асосан, 10 июнгача хўжаликлар 65,9 миллион куб метр сув олиш ва 8580 гектар майдонни суғориши мўлжалланганди. Амалда 22,5 миллион куб метр сув олинганлиги туфайли 1700 гектардан зиёд майдон... суғорилмасдан қолди.

Қонликўл, Қўнғирот туманларида экиш ишлари, асосан, май ойида якунланган. Аммо бу туманлар деҳқонларини бир текис униб чиққан шоли майсаларини омон сақлаб қолиш муаммоси қийнаётир. Сабаби -- экиш даврида шолипояларга берилган сув аксарият жойларда аллақачон тортилиб кетди. Кейин берилажак сув ҳали етиб келмади. Натижада, ҳозир майсалар чанқоқликдан «ҳансираб» ётган қатор шолипояларни кузатиш мумкин.

Айтишларича, бу йил Қорақалпоғистоннинг экин майдонларига белгиланган сув лимити талаб даражасининг 65 фоизидан сал кўпроқ экан. Талаб эса 5840 миллион куб метрни ташкил этади.

Июнь ойининг 9-кунига қадар республика деҳқонлари 1560 миллион куб метр, яъни лимитнинг 26,7 фоизи атрофида сув олган бўлса, қўшни Хоразм вилоятида бу кўрсаткич 35,7 фоизга тенг бўлди. Қолаверса, Хоразмда ҳар гектар шоли майдони учун белгиланган сув 26 минг куб метр, Қорақалпоғистонда эса 21 минг куб метрдир. Ҳолбуки, Қорақалпоғистон ерларининг шўрланиш даражаси нисбатан анча юқори.

Айни кунларда республикада шоли учун ажратилган, лекин уруғ қадалмасдан қолган ер 4 минг гектардан ортиқроқ. Бу -- расмий маълумот. Бунга томорқалар ҳам қўшилса-чи? Агар илгарироқ экинларни жойлаштириш масаласи тўғри ҳал этилган, сув муаммоси ечимини топганда эди, бу майдонларнинг умри бекор ўтмасдан, унга сувни камроқ талаб қиладиган бошқа экинлар аллақачон экилган бўлармиди?

Ҳайитбой АБДУСОДИҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ВАТАНПАРВАР» ГАЗЕТАСИ -- БЕШ ЁШДА

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг марказий нашри — «Ватанпарвар» газетаси беш ёшга тўлди.

Мамлакатимиз мустақиллиги ҳамда республика Қуролли кучларининг эҳтиёжи туфайли туғилган «Ватанпарвар» газетаси ҳарбийлар ҳаётига уйғун ҳолда кириб борди ва нафақат зобиту аскарлар, балки минглаб фуқароларнинг ҳам севимли нашрига айланди.

(ЎзА).

● *ФАН — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА*

ЯНГИ КУЛЬТИВАТОР

Мамлакатимизда янги техника ва технология асосида бир даладан икки-уч марта ҳосил кўтариш мумкин. «Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг» компанияси бу борада хайрли ишларни амалга оширмоқда.

Куни кеча компания Тошкент вилояти Янгийўл туманида ғалладан бўшаган ерларни такрорий экин экишга тайёрлаб берадиган янги машина-ускуна кўригини ўтказди. Республикамизнинг тегишли вазирлик, қўмита ва ташкилотлари, шунингдек, Американинг «Кейс» фирмаси вакиллари қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институти тажриба хўжалигида Германиянинг «Ленкен» фирмаси билан ҳамкорликда яратилган шундай машина қандай ишлашини кўздан кечирди ва унинг ишига юқори баҳо берди.

-- «Ленкен» фирмаси билан уч йилдан бери ҳамкорлик қилаяпмиз, -- дейди мазкур институт директори, академик А. Ҳожиев. -- Бунинг натижаси ўлароқ, ғалладан бўшаган ерларни такрорий экин экишга тайёрлаб берадиган дастлабки янги культиваторлар юзага келди. Айни пайтда «Чирчиқсельмаш» заводи қошида мазкур фирма билан ҳамкорликда қўшма корхона бунёд этилмоқда. Яқин фурсатда бу корхонада янги культиваторларнинг дастлабки туркуми ишлаб чиқарилади.

Н. ДУШАЕВ,
ЎзА мухбири.

БАНК ТИЗИМИ

МАМЛАКАТ РАВНАҚИНИНГ КЎЗГУСИ

Ташқи иқтисодий алоқалар ҳақида гап кетгудай бўлса, бундан бор-йўғи 5-6 йил аввал фақат Москвага кўз тикиб туриларди. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг ташкил қилиниши ва бугунги кунда унинг жаҳондаги етакчи банклар томонидан эътироф этилаётганини ҳеч муболағасиз истиқлол берган буюк имкониятлардан бири, деб аташ мумкин.

Айни пайтда «Ўзмиллийбанк» ҳамда унинг жойлардаги бўлинмалари мамлакатимиз иқтисодиётининг муҳим бўғинларидан бири сифатида фаолият юритмоқда. Бу ҳол банкнинг вилоятлардаги бўлинмалари мисолида ҳам намоён бўлмоқда.

Мухбиримиз Фарғона бўлими бошқарувчиси Шокиржон ҒАНИЕВ билан учрашиб, банкнинг вилоят иқтисодиётида тутган ўрни, келажак режалари билан қизиқди.

-- Ҳозирги кунда банкимиз 3000 дан зиёд мижозларга хизмат кўрсатиб келяпти, — деди у. — Уларнинг асосий қисмини ташқи иқтисодий алоқаларда қатнашаётган корхоналар, муассасалар ташкил қилади. «Ўзсаламан», «Шувальт», «Прайвит-Чайин», «Аҳрор», «Сомон йўли», «Куршун», «Ўзбалт», «Дўстлик-Марғилон» қўшма корхоналари шулар жумласидандир. Тошлоқдаги «ЎзДЭУ-текстиль» компанияси эса шу йил сафимизга қўшилган энг обрўли, сармоядор компаниялардан бири бўлди.

Бундан ташқари, чет элдаги компаниялар, фирмалар билан бевосита иш олиб бораётган корхоналарнинг алоқалари, фаолиятлари банкимиз билан чамбарчас боғлиқдир. Чунки вилоятдаги йирик саноат корхоналари -- «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ўзнефтниқайтаишлаш» бирлашмаси, Қувасой цемент заводи, Қўқондаги «Мастона» ишлаб чиқариш бирлашмалари банкимиз мижозлари саналади. Улар экспорт-импорт муомалалари бўйича барча тўлов тизимларини бевосита биз орқали амалга оширишяпти. Бугунга келиб, банкимиз 500 дан ошиғ валюта ҳисоби бўлган корхоналарга хизмат кўрсатмоқда.

Ўзингизга яхши маълум, мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейин юртимиз фуқаролари тижорат билан, қариндош-уруғлар билан борди-келдини тиклаш ниятида чет элларга тез-тез чиқишига имконият яратилди. Шу боис уларга хорижда қийналмасликлари учун, «виза» тизимини жорий этдик. Бу қулай ва фойдали усулдан ҳозирги кунда мингдан ортиқ вилоят фуқаролари самарали фойдаланишяпти. Уларга истаган давлатларда нақд пулсиз валюта операцияларини амалга оширишда тегишли ёрдам беряпмиз.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хўжалик юритувчи субъектларга банк хизматини тартибга солиш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди. Бу муҳим ҳужжат банклар ўртасида рақобатни янада кучайтириш, халқ хўжалигида тўлов интизомини мустаҳкамлаш ва хўжаликларнинг молиявий ҳолатини банклар томонидан назорат қилишни кучайтиришда муҳим роль ўйнаши, шубҳасиз. Ушбу ҳужжатдан келиб чиқиб, кредит сиёсатини кескин ўзгартирдик. Активларимиз самарадорлигини ошириш, кредитларни маълум мақсадларга йўналтириш, уни ўз муддатида қайтариш жараёнлари ва даромад коэффициентини ўрганиш, иқтисодий таҳлилларга таянган ҳолда фаолиятимизни қайтадан кўриб чиқиб, тубдан ўзгартирдик. Илгари кредитлар асосан тижорат, савдо-сотиқ соҳаларига йўналтирилган бўлса, ҳозирги кунда кредитларнинг 58 фоизи саноат корхоналарига замонавий асбоб-ускуналар, хомашёлар сотиб олиш, қолган қисми эса паррандачилик, пиллачилик саноатини ривожлантириш ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга йўналтирилаяпти.

Тошлоқдаги «ЎзДЭУтекстиль» компаниясида тайёрланган маҳсулотлар жаҳон бозорига чиқарила бошланди. Бу корхонани бунёд этишга бўлимимиз 6 млн. АҚШ доллари миқдоридаги инвестицияни топишда кўмаклашди. Чунки дунё стандартларига мос ип маҳсулоти тайёрлайдиган корхонанинг йиллик товар айланма ҳажми миқдори 40 млн. АҚШ долларига тенг. Энг асосийси, бу корхона барпо этилиши билан туманда 800 дан зиёд аҳоли иш билан таъминланди. Корхонанинг қўшимча навбати ишга туширилиши муносабати билан эса ишчи ўринлари 1500 дан ортиб кетади.

Ўрта муддатли кредитлар асосан Қўқон аэропорти, Фарғона шаҳридаги сабзавот етиштирувчи иссиқлик жамоа корхоналарини қайта жиҳозлаш, компьютерлар ёрдамида томчилатиб суғориш техникалари сотиб олишга жалб қилинди. Иссиқлик корхонаси деярли бир йилдаёқ олинган қарзларни қоплади. Чунки хўжаликда шу йилнинг ўтган муддати мобайнида 500 тоннадан зиёд помидор, бодринг ва бошқа резворлар етиштирилди.

Бугунги кунда банкимиз Европа Тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банки, Германия, Япония ва бошқа ривожланган мумлакатлардаги қатор банклар билан кредит линиялари бўйича алоқалар ўрнатган. Бизда мижозларнинг кун давомида дунёнинг исталган нуқтасига юборган маблағларини ўтказиб бериш имконияти мавжуд.

Халқаро тўловлар тизимини пухта ўзлаштириш билан биргаликда ички молия бозоридаги тўлов интизомига қатъий риоя этиш, унинг устувор йўналишларини излаб топиш ва амалда қўллаш бўйича мунтазам изланиш олиб бормоқдамиз. Зотан, янгича ишлаш, такомиллаштириш давр талаби эканлиги доимо эътиборимизда. Банк тизимида собиқ Иттифоқ давридан мерос бўлиб қолган бухгалтерия счётларини тарк этиб, янги халқаро бухгалтерия стандарти бўйича ҳисоб юритилишига ўтилиши, халқаро тўловларни ўз вақтида амалга ошириш, ички ва ташқи бозор муносабатларининг шаклланишини тезлаштириш, хорижий банклар билан ҳамкорлик қилишда қулай имкониятлар яратмоқда. Биз халқаро бухгалтерия стандарти баланси бўйича ҳисоботларни юритишни республикамизда биринчилардан бўлиб амалга оширдик.

Юқоридаги тадбирларнинг барчаси ички молия бозоридаги тўлов интизомини мустаҳкамлашга, ишлаб чиқарувчи ва истеъмолчи ўртасидаги тўлов қоидаларига қатъий риоя этишда асосий манба сифатида хизмат қилмоқда. Миллий валютамиз -- сўмнинг тўлов қобилиятини мустаҳкамлаш, унинг ички алмашиш имкониятларини кенгайтириш сиёсатига амал қилган ҳолда муомаладаги нақд пул айланувини тезлаштириш, эмиссияга йўл қўймаслик бўйича қатъий иш олиб борилиши қисқа муддатларда ўз самарасини берди. Нақд пулларни банк хазинасига жалб қилиш режаси 130 фоизга бажарилган бўлса, эмиссияга йўл қўйилмасдан муомаладан жалб қилинган пулларни марказий заҳирага тўплаш режаси 243 фоизга уддаланди. Бундай натижага жаҳондаги ривожланган мамлакатларнинг банклари ҳам аранг эришади.

Банкимизда мижозларга хизмат кўрсатишнинг замонавий, қулай, самарали усуллари жорий қилинган. Депозит операциялари, оддий вексellар бўйича, шунингдек, аҳолининг шахсий жамғармаларини сақлаш бўйича жаҳон андозаларига мос фаолият кўрсатиляпти. Шунинг учун ҳам ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқаришни ривожлантириш, муомаладаги нақд пулларни товарлар билан таъминлаш, миллий валютамиз ички айланувини бир маромда боришига эришаяпмиз. Мақсад: жаҳондаги энг ривожланган банклар сафидан мустаҳкам ўрин эгаллаш. Ана шунда мамлакатимиз иқтисодиётини янада ривожлантиришга қўшадиган ҳиссамиз ҳам салмоқли бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири
Набижон СОБИРОВ
ёзиб олди.

Сиз мамлакатимиз табиий бойликларини кўз қорачиғидек асраб-авайлашни истайсизми? Рўзғорингиздаги газ ва сув учун кетадиган харажатларни тежашни-чи?

Унда марҳамат қилиб

"СУВЖИҲОЗГАЗ"

Ўзбекистон-Хитой қўшма корхонасининг хўжалик ва саноат учун мўлжалланган ҳар хил турдаги

"Дўстлик" маркали

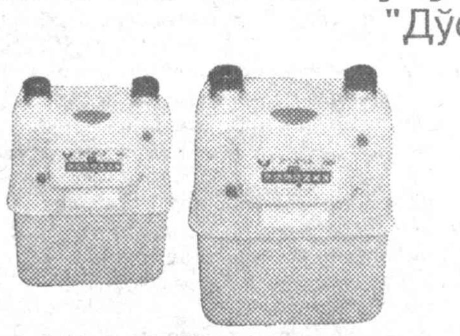

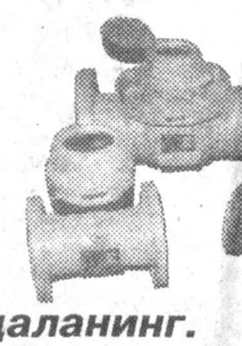

газ ва сув

ўлчагич асбобларидан фойдаланинг.
Бизнинг маҳсулотлар ҳам сифатли, ҳам арзон.

Яна шуни ҳам маълум қиламизки, агар қайси завод, корхона ёки ташкилот газ ўлчагич асбобларининг устки қисми (корпуси)ни тайёрлаб берса, улар билан шартнома асосида ҳамкорлик қиламиз.

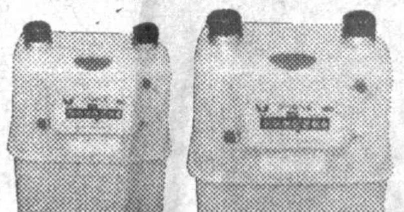

Биз билан ишлашни хоҳловчилар қуйидаги ҳамда мана бу телефонга мурожаат қилишлари мумкин: 72-87-49.

Манзилимиз: Ҳамза тумани, Элбек кўчаси, 26.
(Чкалов метроси яқинида, 9 қаватли уйнинг 1-қаватида жойлашган.)
Тел.: 96-70-94, 96-53-71. Факс 96-06-87.

АПКАЛ-Г

самарали дори бўлиб, қуйидаги мақсадларда ва болалар учун ҳам қўлланиш мумкин:

- суяк-бўғин аъзоларини мустаҳкамлаш;
- тиш эмалини мустаҳкамлаш;
- аллергия хасталиклари ва рахитнинг олдини олиш.

Меъёри: кунига икки маҳал бир таблеткадан.

сурхан аджанта фарма лимитед

ВРАЧЛАР УЧУН АХБОРОТ

АПЗОН

- ЖКТ катогенларига танлаб таъсир этадиган восита;
- кенг спектр, резистентга ўрин қолмайди;
- ичакларнинг нормал ҳолатини бузмайди;
- ЖКТ бўшлиқларида тўпланади.

5-10 кун давомида кунига 4 марта 1 таблеткадан

сурхан аджанта фарма лимитед

«Ўзбексавдо» давлат акционерлик уюшмаси ва «Ўзбекбирлашув» бошқаруви ҳамда уларнинг тасарруфларидаги жамоалар аъзоларини, шунингдек, барча савдо ходимларини савдо, матлубот кооперацияси ва маиший хизмат кўрсатиш ходимларининг касб байрамлари билан самимий табриклаймиз.

Барчангизга узоқ умр, мустаҳкам саломатлик, халққа хизмат қилишдек эзгу ва шарафли ишингизда улкан зафарлар тилаймиз.

«Ўзсавдогарбанк» бошқаруви

«Асака КЖ» хусусий фирмаси тугатилади. Даъволар эълон газетада чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

Манзил: Тошкент шаҳри, А. Икромов тумани, 22 кв-л, 5-кот, 10-уй. тел: 74-97-11.

ТДИУнинг нашриёт бўлимига муҳаррир ва мусаҳҳиҳ талаб қилинади.

Манзилимиз: «Ўзбекистон» шоҳкўчаси, 49-уй, 4-қават, 5-хона.

%

"КАФОЛАТ ИНВЕСТ"
БОШҚАРУВЧИ КОМПАНИЯСИ

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ИНВЕСТИЦИЯ ФОНДИ

DAROMAD *Plus*

бир дона акция нархи
100 СЎМ

ҳар бир акция
600 СЎМ
актив билан таъминланган

ШОШИЛИНГ: ХИФ "Даромад Плюс" акциялари Халқ банки ва Турон банкининг ҳамма шохобчаларида сотилмоқда. Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, "Правда Востока" кўчаси, 8-уй, "Биржа Маркази", 18-хона. *Тел.: 320746, ички-300.*

ХИФ "Даромад Плюс" акциялари фойдали ва ишончлидир.
07.01.97 йил 460-сонли лицензия.

Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлигининг Бозор муносабатлари ўқув-консалтинг маркази жамоаси вазирнинг биринчи муовини, Давлат статистика департаментининг бошлиғи Г. С. Қудратовга отаси

Собиржон ҚУДРАТОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Электртармоққурилиш» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамоаси раҳбарияти ва аъзолари раиснинг биринчи муовини Р. Ҳусановга акаси

Абдуллабек ҲУСАНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент давлат университети журналистика факультети жамоаси катта ўқитувчи Иродахон Исмоиловага падари бузруквори

Фузаил ИСМОИЛОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси F. Мавлонов номидаги Сейсмология институти ва унинг комплекс экспедицияси жамоалари Ўзбекистон Фанлар академияси Ер ҳақидаги фанлар бўлими раиси, академик Х. Акбаровга волидаи муҳтарамаси

МАҲБУБА аянинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент давлат университети ректорати, касаба уюшмаси қўмитаси ва биология-тупроқшунослик факультети жамоаси умуртқасизлар кафедраси мудири, биология фанлари доктори, профессор

Зариф НОРБОЕВнинг

бевақт вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдирадилар.

«Юлдуз» ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раисининг биринчи муовини Ш. А. Акбаровга оналари

МАҲБУБА аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ДУШАНБА, 30

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 8.00—8.30 «Ҳафтанома».

*

8.30 Каттақўрғон тумани «Зарафшон» халқ ансамблининг концерти. 9.00 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Биз танлаган касб». 9.30 «Сирли сандиқ». Телевизион ўйин. 10.00 Янгиликлар. 10.05 Михаил Супонин. «Кел, дўст бўлайлик». Йўлдош Охунбобоев номидаги Республика Ёш томошабинлар театрининг спектакли. 11.10 «Ҳамкорлик ришталари». 11.35 «Фил полвон оғриб қолди», «Жасур бўлиш осонми?» Мультфильмлар. 11.55 «Спорт масканларида». 12.20 Болалар учун концерт. 12.45 «Кин-дза-дза». Бадиий фильм. 1-серия. 14.00 Янгиликлар. 14.05 — 15.10 «Кин-дза-дза». Бадиий фильм. 2-серия.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 Болалар учун. «Умид учқунлари». 18.35 «Биламиз-у, аммо..» 18.55 «Қўшиқ ёзувчи шоирлар». Ориф Одилхонов. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 Биржа ва банк хабарлари. 20.10 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Буюк келажак сари». 21.20 Мумтоз наволар. 21.35 «Саҳна ҳаёти». Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилоят театрининг «Амир Темур» спектакли ҳақида. 22.05 «Ватанни севмоқ иймондандир». Публицистик кўрсатув. 22.40 Телетомошабинларнинг талабларига биноан. «Виждон». Телесериал. 4-серия. 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.55 «Олам ва одам». 00.20—00.25 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Кундалик. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Ёрилтош». Мульттўплам. 18.35 «Спорт қитъаси». 18.45 «Ғайритабиий олам». 19.00 «Мак ва Матли». Қизиқарли дастур. 19.20 «Услуб». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Офисина» баридан чиққан фирибгарлар». Телесериал. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Оҳанглар ва Эълонлар. 21.15 «Кинонигоҳ». 22.05 Кундалик. 22.15 «Бебаҳо лаҳзалар». 22.25 «Спорт қитъаси». 22.55 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 23.45—23.55 Кундалик.

III

17.15 Янгиликлар.

*

17.20 — 20.35 Россия жамоат телевидениеси.

*

20.35 «Кругозор». Тележурнал.

*

21.00 — 21.30 Россия давлат телевидениеси.

*

21.30 «Ҳазил». Қисқа метражли бадиий фильм. 22.00 Эълонлар. 22.05 «Канизак Изаура». Телесериал (Бразилия). 22.35 «Мовий куш». Телефильм. 23.00 — 23.20 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 Кўрсатувлар анонси. 18.50 «Мультикарусель». 19.05 Эълонлар. 19.10 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал. 19.35 «Тасвир». 19.40 «Сўз — сизга». 19.50 «Жаҳон». 20.10 «Авторейд». 20.20 Эълонлар. 20.25 Кинематограф. «Тунги талваса». Телесериал. 21.15 «Спорт-тайм». 21.45 «Ракурс». 22.15 «Аёл». 22.45 «Дидар». 23.15 — 23.25 «Хайрли тун!».

СЕШАНБА, 1

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи. 8.35 «Олам ва одам». 9.00 Биржа ва банк хабарлари. 9.15 «Виждон». Телесериал. 4-серия. 10.00 Янгиликлар. 10.05 Болалар учун. «Қувноқ ёз».

Ўқув кўрсатувлари:

10.30 «Абитуриент-97» . Она тили. 11.00 Инглиз тили.

*

11.30 М. Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси чангчилар ансамблининг концерти. 12.00 «Эзгуликка йўғрилган умр». Телеочерк. 12.15 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Тошкент, янги шаҳар». 12.25 «Мозий жавоҳирлари». Ат-Термизий мақбараси. 12.40 «Оқ қоплоннинг зурриёти». Бадиий фильм. 1-серия. 14.00—14.05 Янгиликлар.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 Болалар учун. «Қўнғироқча». 18.30 «Тилга эътибор». 18.55 «Европа таассуротлари». 19.10 «Замон билан ҳамнафас». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Тафаккур ёлқинлари». 20.10 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Тўртинчи ҳокимият». 21.20 «Япония ҳақида ҳикоялар». 21.40 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Олимжон Орифжонов куйлайди. 22.00 «Вазият». Публицистик кўрсатув. 22.10 Ш. Холмирзаев. «Қадимда бўлган экан». Видеофильм. 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.55 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Замин қалбига қулоқ тут». 00.20—00.25 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Кундалик. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Ёрилтош». Мульттўплам. 18.45 «ТВ плюс...» 19.00 «Нафис мажлислар». 19.15 «Мусиқий шарҳ». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Офисина» баридан чиққан фирибгарлар». Телесериал. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Оҳанглар ва Эълонлар. 21.10 «Кинонигоҳ». 23.00 Кундалик. 23.10 «Авлодимиз». 23.25 «Спорт қитъаси». 23.45 «Акс». 00.05— 00.20 « ТВ плюс...» 00.20 Кундалик.

III

*

17.15 Янгиликлар. 6.30 — 8.00, 17.20 — 20.35 Россия жамоат телевидениеси.

*

20.35 «Туш» катталар учун мультфильм.

*

21.00 — 21.30 Россия давлат телевидениеси.

*

21.30 Эълонлар. 21.35 «Олғир товламачилар». Бадиий фильм (АҚШ). 23.15 — 23.35 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 Кўрсатувлар анонси. 18.50 «Мультикарусель». 19.05 Эълонлар. 19.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 20.00 «Сен ҳақингда ва сен учун». Ахборот-дам олиш дастури. 20.15 Эълонлар. 20.20 Кинематограф. «Тунги талваса». Телесериал. 21.10 «Солиқлар ҳақида сабоқлар». 21.25 «Очиқ дарс». 21.55 «Игротека». 22.20 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари. 22.50 — 23.00 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 2

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури. 8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Мусиқий хазина. «Эшвой». 8.55 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Шарқ зарчашмаси». 9.10 «Таълим — тараққиёт пойдевори». 9.35 «Қизиқарли учрашувлар». Анвар Обиджон. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Оламни асранг».

Ўқув кўрсатувлари:

10.30 «Абитуриент-97». Математика. 11.00 Янги алифбони ўрганамиз.

*

11.30 Эртаклар яхшиликка етаклар. «Малика ва Шаҳзода». Телетеатр. 12.05 Ўзбекистон телерадиокомпанияси бадиий жамоалари яккахонларининг концерти. 12.40 «Оқ қоплоннинг зурриёти». Бадиий фильм. 2-серия. 14.00 — 14.05 Янгиликлар.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Танаффус». Мультфильм. 18.20 «Бу ёруғ оламда Ватан биттадур...» 18.25 «Қишлоқ ҳаёти». Тележурнал. 18.45 Эстрада тароналари. 19.05 Сиёсий партиялар ва ҳаракатлар: «Маслак ва мақсад». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Автоолам». 20.10 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Иқтисодиёт чорраҳаларида». 21.20 «Тест — адолат мезони». 21.50 «Санъат дўстликка чорлайди». Чарльз Анстбакер Ўзбекистонда. 22.20 «Истиқлол рамзи». 22.35 «Виждон». Телесериал. 5-серия. 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.55 «Галатепалик авлиё». Қисқа метражли бадиий фильм. 00.20 — 00.25 «Ватан тимсоллари».

II

18.00 Кундалик. 18.10 Эълонлар. 18.20 «Ёрилтош». Мульттўплам. 18.45 Классик куйлар кечаси. 18.55 «Спорт қитъаси». 19.05 «Дойче-Велле» тақдим этади... 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Офисина» баридан чиққан фирибгарлар». Телесериал. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Оҳанглар ва Эълонлар. 21.10 «Кинонигоҳ». 22.40 Кундалик. 22.50 «Спорт қитъаси». 23.20 — 00.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III

17.15 Янгиликлар.

***

6.30 — 8.00, 17.20 — 20.35 Россия жамоат телевидениеси.

*

20.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт дастури.

*

21.00 — 21.30 Россия давлат телевидениеси.

*

21.30 Эълонлар. 21.35 «Канизак Изаура». Телесериал. 22.35 ЎзТВ хазинасидан. «Рақслар гулдастаси». Фильм-концерт. 23.00 — 23.20 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультикарусель». 19.00 Эълонлар. 19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал. 19.30 «Саҳий хонадонда». 20.00 «Спортлото». 20.10 Эълонлар. 20.15 Кинематограф. «Тунги талваса». Телесериал. 21.05 «Автосалтанат». 21.15 «Мезон». 21.35 «Ҳуқуқ ва бурч». 21.55 «Нафосат гулшани». 22.25 «Таклифлар ва ташрифлар». 22.55 «Экстремал ўйинлар». 23.45 — 23.55 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНБА, 3

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи. 8.35 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Мусиқа масканида бир кун». 8.55 «Иқтисодиёт чорраҳаларида». 9.15 «Виждон». Телесериал. 5-серия. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Дорбозлар». Қўқон шаҳридаги дорбозлар ва қўғирчоқ театрлари фестивали. Ўқув кўрсатувлари: 10.30 «Абитуриент-97». Физика. 11.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».

*

11.30 «Санъат дўстликка чорлайди». Чарльз Ансбакер Ўзбекистонда. 12.00 «Маърифат маскани». Сирғали туманидаги молия-иқтисодиёт коллежи ҳақида. 12.30 «Яланғоч аёл портрети». Бадиий фильм. 14.00—14.05 Янгиликлар.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Қўшиғим, жон қўшиғим». 18.35 «Эл тинчлиги йўлида». 19.05 «Ғазалхон ёшлигим». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Юзма-юз». 20.10 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Туркистон — умумий уйимиз». 21.20 «Мумтоз наволар». 21.35 «Маърифатнома». 22.15 «Истиқлол тафаккури». 22.35 ЎзТВ хазинасидан. «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.55 «Мовароуннаҳр». Телефильм. 00.25—00.30 «Ватан тимсоллари».

II

9.00 «Ёрилтош». Мульттўплам. 9.20 «Спорт қитъаси». 9.30 «Ғайритабиий олам». 9.45 «Мак ва Матли». Қизиқарли дастур. 10.05 «Услуб». 10.10 «Нафис мажлислар». 10.25 «Мусиқий шарҳ». 10.35 «Авлодимиз». 10.50 «Акс». 11.10 «ТВ плюс...» 11.25 «Кўнгил кўнгилга пайванд». 11.55 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам». 12.15—14.05 «Кинонигоҳ».

* * *

18.00 Кундалик. 18.10 Бугун пайшанба дастурида. 18.15 Эълонлар. 18.20 «Ёрилтош». Мульттўплам. 18.40 «Сувости дунёси». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Офисина» баридан чиққан фирибгарлар». Телесериал. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «7 дан 70 гача». 21.25 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам». 21.45 Кундалик. 21.55 Оҳанглар ва Эълонлар. 22.10 «Кинонигоҳ». 23.50 «Спорт қитъаси». 00.10—00.20 Кундалик.

III

17.15 Янгиликлар.

*

6.30 — 8.00, 17.20 — 20.35 Россия жамоат телевидениеси.

*

20.35 «Хилол» студияси намойиш этади: «Замонавий дизайн».

*

21.00 — 21.30 Россия давлат телевидениеси.

*

21.30 Эълонлар. 21.35 «Худди ота-боладек». Бадиий фильм (АҚШ). 23.00 — 23.20 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультикарусель». 19.00 Эълонлар. 19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 19.55 «02» тўлқинида». 20.10 Эълонлар. 20.15 «Эльдорадо». Телесериал. 20.45 «Америкага бир назар». АҚШ Мустақиллиги кунига. 21.15 «Жаҳон дурдоналари». 21.45 «Интер-спорт». 21.55 «Каталог». 22.05 «Минг бир маслаҳат». 22.20 «Чинор». 22.50 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари. 23.20 — 23.30 «Хайрли тун!».

ЖУМА, 4

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Гуллар юртининг дурдоналари». 8.35 «Юзма-юз». 8.55 «Маърифатнома». 9.35 «Халқ ижодиёти». Сибизға садолари. 10.00 Янгиликлар. 10.05 «Бугуннинг ўйлари». Публицистик кўрсатув.

Ўқув кўрсатувлари:

10.30 «Абитуриент-97». Кимё. 11.00 «Абитуриент-97». Умумий биология.

*

11.30 «Кичкинтой устахонаси». 11.50 С. Абдулла. «Тоҳир ва Зуҳра». Йўлдош Охунбобоев номидаги Андижон вилоят театрининг спектакли. 14.00 Янгиликлар. 14.05 — 14.50 Футбол. Ўзбекистон чемпионати «Насаф» (Қарши) — «Хоразм» (Урганч).

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Табиат алифбоси». 18.30 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Пахтакор» (Тошкент) — «МХСК». «Пахтакор» Марказий ўйингоҳидан олиб кўрсатилади. 1-тайм. 19.15 «Ахборот» (рус тилида). 19.30 Футбол. Ўзбекистон чемпионати «Пахтакор» (Тошкент) — «МХСК». 2-тайм. 20.15 Оқшом эртаклари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Иқтисод алифбоси». 21.30 «Мақом кечаси». Юнус Ражабий номидаги мақомчилар ансамблининг концерти. 22.05 «Таҳлил». Публицистик кўрсатув. 22.30 «Мен қайтиб келгунча». Катталар учун мультфильм. 22.40 «Виждон». Телесериал. 6-серия. 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.55 «Қалдирғоч». Қисқа метражли телевизион бадиий фильм. 00.35 — 00.40 «Ватан тимсоллари».

II

9.00 «Ёрилтош». Мульттўплам. 9.15 «Ором онлари». 9.20 «Кўзмунчоқ». 9.35 «Кулгу дарғалари». 9.55 «Қўшиқлар жилоси». 10.10 «Жозиба». 10.25 «Зиндаги ёхуд муҳаббат». 10.50 Видео—«О». 12.20—12.50 «Спорт қитъаси».

* * *

18.00 «Даракчи». 18.10 Эълонлар. 18.15 «Бор экан-да, йўқ экан...» 18.30 «Телевидение ва театр». 18.45 «Ханда дўкони». 19.05 «Бугун кино оқшомида». 19.10 Эълонлар. 19.15 «Ахборот» (рус тилида). 19.30 Эълонлар.

Ёшлар дастури:

19.35 «XXI аср авлодлари». «Сиз севган оҳанглар». «Спорт курраси». «Камолот». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Оҳанглар ва Эълонлар. 21.10 «Кинонигоҳ». 23.00 «Сизлардан ишорат». Мусиқий дастур. 23.30 — 00.20 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III

17.15 Янгиликлар.

*

6.30 — 8.00, 17.20—20.35 Россия жамоат телевидениеси. 20.35 «Мусиқа ҳамма учун».

*

21.00—21.30 Россия давлат телевидениеси.

*

21.30 «Шоирлар хиёбони». Телефильм. 22.00 Эълонлар. 22.05 «Канизак Изаура». Телесериал. 22.35 Ирина Понаровская куйлайди. 23.00—23.20 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультикарусель». 19.00 Эълонлар. 19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал. 19.30 «Умид чечаклари». 20.00 «Шаҳрим—фахрим». 20.30 «Монитор-Осиё». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Эльдорадо». Телесериал. 21.50 «Бу бўстон аро». 22.20 «Латофат». 22.50 «Азизим». 23.20—23.30 «Хайрли тун!».

ШАНБА, 5

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи. 8.35 «Куйла, ёшлигим». Мусиқий дастур. 9.00 «Бир том остида». Мультфильм. 9.15 «Виждон». Телесериал.6-серия 10.10 «Шоҳруҳ клуби».

«Ёшлик» студияси намойиш этади:

10.30 «Баҳс». 10.50 «Таниш ва номаълум». 11.10 «Цирк! Цирк! Цирк !» 11.40 «Дардингизга малҳам бўлайин». 12.00 Мустақиллик кубоги. Бокс бўйича халқаро турнир. 13.00—14.35 «Нозигойим». Бадиий фильм.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 «Мультолам». 18.20 «Қишлоқ ҳақида ўйлар». 18.40 «Санъат оламида». Ўзбек кулолчилиги. 19.00 «Фан уфқлари». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Оқшом эртаклари. 20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида). 20.15 «Жаҳон спорти янгиликлари». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар. 21.00 «Ўзбекистоннинг янги тарихи». 21.30 Санъат усталарининг концерти. 22.00 Диққат, премьера: Ю. Розиқов. «Домла». Кўп қисмли видеофильм. 40-қисм. 22.35 «Сеҳрли шуъла».

«Тунги ёғду».
Дам олиш дастури:

23.05 «Куй ва тасвир». 23.25 «Зита ва Гита». Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

II

9.00 «Бор экан-да, йўқ экан...» 9.15 «Телевидение ва театр». 9.30 «Ханда дўкони».

Ёшлар дастури:

9.50 «XXI аср авлодлари». «Сиз севган оҳанглар». «Спорт курраси». «Камолот». 10.40 «Сизлардан ишорат». Мусиқий дастур. 11.10 «Кинонигоҳ». 12.50—13.50 «Спорт қитъаси».

* * *

18.00 «Даракчи». 18.10 Эълонлар. 18.15 «Ёрилтош». Мульттўплам. 18.30 «Шанба тақвими». 18.35 «Кўзмунчоқ». 18.50 «Ҳавас ТВ». 19.05 «Дубляж». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 Эълонлар. 19.55 «Олтин кент». 20.10 «Жозиба». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.55 Эълонлар.

«Шанба оқшоми».
Дам олиш дастури.

21.00 «Зиндаги ёхуд муҳаббат». 21.25 «Спорт қитъаси». 21.50 Оҳанглар ва Эълонлар. 22.10 Видео — «О». 00.10—00.20 «Даракчи».

III

16.15 Дастурнинг очилиши. Эълонлар. 16.20 Болалар учун фильм. «Кичик бола туфайли катта ташвишлар».

*

17.25—20.35 Россия жамоат телевидениеси.

*

20.35 Эълонлар. 20.40 «Янги қасоскорлар». Телесериал (Англия). 22.20 «Геннадий Хазанов билан учрашувлар». 1-қисм. 23.00—23.10 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Бўёқлар жилоси».

IV

9.00 «Аэробика». 9.20 Эълонлар. 9.25 Кинонинг олтин асри. «Фанфан тюльпан». Бадиий фильм. 11.00 «Шанба эртаги». 12.00 «Спектаклдан сўнг». 12.30 «Учувчи шифокорлар». Телесериал. 13.15—13.35 «Корейс тилини ўрганамиз».

***

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультикарусель». 19.00 Эълонлар. 19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 19.55 «Шанба оқшомида». 20.05 Эълонлар. 20.10 Кинонинг олтин асри. «Кум конлари генераллари». Бадиий фильм. 21.40 «Рақслар қанотида». 22.10 «Чинсен». 22.40 «Хит-коллекция». 23.10 «Бу ажиб дунё». 23.30—23.40 «Хайрли тун!».

ЯКШАНБА, 6

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури. 8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур. 10.00 «Ватанимга хизмат қиламан». 11.00 Болалар учун. «Қўшиқ байрами». 12.00 Ю. Розиқов. «Домла». Кўп қисмли видеофильм. 40-қисм. 12.35 «Ўзбекистон спорти». 12.50 «Боболардан қолган бу наво». Фильм-концерт. 13.20 «Улан». Бадиий фильм. 14.55 — 15.45 «Болалигим — пошшолигим». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Болалар учун. «Чамандаги гулларимиз». 18.20 «Ёшлар билан». 18.40 «Баҳодир Шоҳ Зафар». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 5-қисм. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Панорама» (рус тилида). 19.55 Эълонлар. 20.00 «Бир ўлка-ки...». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ҳафтанома». 21.00 Эълонлар. 21.05 Қўшиқ ва яллалар. 21.35 Х. Султонов. «Чангак». Видеофильм. 22.35 «Футбол майдонларида» 22.55 «Савойя»нинг ўғирланиши». Бадиий фильм. 00.20 Эълонлар. 00.25 «Ҳафтанома». 00.55—01.00 «Ватан тимсоллари».

II

9.00 «Боланинг тили...» 9.15 «Ёрилтош». Мульттўплам. 9.35 Болажонлар экрани. 10.50 «Таянч». 11.10 «Мухлис ТВ-2». 11.25 «Умрбоқий мерос». 11.40 «Глобус». 12.05—13.45 Видео—«О».

***

18.00 «Даракчи». 18.10 Эълонлар. 18.15 «Боланинг тили». 18.30 «Ёрилтош». Мульттўплам. 19.00 «Табиат шифохонаси». 19.10 «Мухлис ТВ-2». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Панорама» (рус тилида). 19.55 Эълонлар. 20.00 «Қонун ҳимоясида». 20.10 Дилором наволар. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ҳафтанома». 21.00 Эълонлар. 21.05 «Глобус». Телеальманах. 21.30 «Мухлис ТВ-2». 21.45 «Мувозанат» — келгуси ҳафта тақвими. 22.00 Оҳанглар ва Эълонлар. 22.15 Видео—«О». 00.05—00.15 «Даракчи».

III

17.25 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.

*

17.30—20.50 Россия жамоат телевидениеси.

*

20.50 Эълонлар. 20.55 «Янги қасоскорлар». Телесериал. 22.35 «Геннадий Хазанов билан учрашувлар». 2-қисм. 23.10—23.35 «Панорама».

IV

9.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!». 9.30 «Парле ву франсэ». 10.00 «Эртакларнинг сеҳрли олами». 11.40 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида). 11.50 Эълонлар. 11.55 Киносалон. Кристофер Ламберт «Қуролли кишилар» фильмида. 13.30 «Мусиқий олимп». 13.50 С. Спилбергнинг «Жағлар» фильми. 1-қисм. 15.25 «Подиум». 15.45 «Шу куннинг мавзуси». 16.00 «Сенинг вақтинг». 16.20 Кундузги сеанс. «Қутқариш командаси». Бадиий фильм.

*

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мультикарусель». 19.00 Эълонлар. 19.05 «Менинг кўчам». 19.20 «Фариштам». 19.40 «Телеташриф». 20.00 «Тошкент оқшомида». 20.35 «Иштирок этувчилар». 21.05 «Жаҳон кинематографияси янгиликлари». 21.35 Эълонлар. 21.40 Киносалон. «Ваҳший». Бош ролда Арнольд Шварценеггер. 23.20 «Бу бошқа гап». 23.55—00.05«Хайрли тун!»

• ХИВАНИНГ 2500 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Агар сиз Хивага бориб қолсангиз, бутунлай бошқа дунёга тушиб қолгандай ҳис қиласиз, ўзингизни. Худди «Минг бир кеча» эртакларида таърифланган сеҳрли олам оғушида нафас олаётгандек бўласиз. Ҳис-ҳаяжонингизнинг ўта кучли эканлигини сезган хиваликлар сизга Али Маҳрам ҳовлисидаги қудуқни ҳам кўришни тавсия қиладилар. Бу ҳовли унчалик катта эмас. Лекин унинг ўртасида қудуқ бўлиб, шу қудуқ шарофати билан шаҳар бунёдга келганлиги ҳақидаги ҳикояни ҳам эшитасиз. Улар Хива «Хевақ» сўзидан олинганини, у «қудуқ» маъносини билдиришини, шаҳар номи ҳам айнан шу сўздан олинганлигига ишонтиришади.

Ҳар сафар ушбу қудуқни зиёрат қилишга борсам, болалик пайтларимда эшитган афсоналар, ривоятлар гирдобида қолгандай бўламан. Шунда қудуқ мен учун янада сеҳрлироқ ва сирлироқ туюлаверади.

Бу йил Хива шаҳрининг 2500 йиллигини нишонлаш учун кенг тараддуд кўрилаётганлиги тарихимиз саҳифаларини яна бир бор варақлаш заруратини туғдиради. Кўпгина мақолалар ва рисолаларда Бухоро ва Хива шаҳарларининг номлари, уларнинг келиб чиқишига оид турли-туман қарашлар, фаразлар мавжудки, бу уларга тарихий-илмий аниқликлар киритишни талаб қилмоқда. Шу муносабат билан бир воқеани эслаб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

1957-1958 йилларнинг ёз ойларида Амударё соҳилларида қовун экиларди. Отам билан кечаси қовунларни тўнғиз, шақал ва бўрсуқлардан қўриқлаб, чайлада ётиб қолардик. Отам саводсиз бўлса-да, халқимиз тарихига оид афсона ва ривоятларни кўп билгувчи инсон эди. Унинг гурунгидан баҳраманд бўлиш учун, баъзида кишилар чайлада тонг отгунча суҳбат қуришарди. Айниқса, отамнинг яқин суҳбатдоши Снесарев билан қилган мулоқотлари хотирамда муҳрланиб қолган.

Отам Снесарев деб атайдиган бу киши, кейинчалик билсам, машҳур археолог-олим С. Толстов томонидан асос солиниб, 30-йилларнинг охирларидан то 80-йилларнинг бошларигача давом этган Хоразм экспедициясининг аъзоси, таниқли этнограф-олим Глеб Снесарев экан. У киши татар лаҳжасида гапирар, лекин гапини тўлдириб бажон қилишга уста одам эди. Отам унга Ҳоким ота (Сулаймон Бобоқғоний) ва Амбар она тўғрисида, уларнинг ўғли Хубобнинг араблар билан қилган жанглари тўғрисидаги ривоятларни тўлқинланиб гапириб берар, Г. Снесарев эса чироқ ёруғида эшитганларини эринмасдан қоғозга туширарди. Отамдан қанчадан-қанча ривоятлару афсоналарни ёзиб олганлигини гувоҳиман. Буларга Гулдурсин, Дақиюнус, Султон Вайс Қарнойний, Шоббоз бобо, Устақуш, Девахоним, Султон Санжар каби афсоналарни мисол қилиб келтириш мумкин.

Лекин Снесаревнинг ўзи ҳам кўп афсона ва ривоятларни билар, уларни илмий мантиқ асосида шарҳлаб берарди. Унинг айтиб берган ривоятларидан бири -- Ардахива афсонаси эсимда қолган. У зардушт таълимоти ва унинг муқаддас китоби «Овесто»га суяниб, Хива сўзининг этимологиясини айнан шу афсона билан боғлаб тушунтирар эди.

Унинг айтишича, вақт ҳамма нарсадан устун ва қудратли бўлиб, бутун оламнинг яратувчиси Эҳтон[1] ҳам унинг олдида ожиз.

Эҳтондан Ормузд ва Аҳримон исмли ўғиллар дунёга келган. Ормузд одамларга барча эзгу ишларни, кишиларнинг хайр кечиришни унга зарур бўлган оловдан фойдаланиш, кийим тикиш, балиқ овлаш, экин экиш, уй қуришларни ўргатиб, уларнинг меҳрини қозонган. Шундан кейин одамлар Эҳтонга эмас, балки Ормузд шарафига ибодатхоналар қуриб, уни мадҳ этиб қўшиқлар айтадиган бўлишди. Одамларнинг аксари Ормуздга бўлган садоқати, меҳри, интилишини кўрган Аҳримоннинг ҳасади келган. Натижада акаси Ормуздга нисбатан одамларнинг муҳаббатини қайтариш учун зулмат кучлари бўлмиш жин, шайтон, алвасти, дев каби қора кучларни яратган. Улар ёрдамида кишиларнинг муҳаббатини ўзига қаратиш учун кураш олиб борган. Дунё бу икки қарама-қарши кучнинг кураш майдонига айланган. Эзгулик ишлари худоси Ормузд ўз қўл остидаги фаришталар ёрдамида ер юзидаги ҳаётни бошқариб турган. Қадимги Хоразм давлати сарҳадларини самодан кузатиб туриш, зарур бўлса, зудлик билан ёрдам бериш фаришта Ардахивага юклатилган (Снесарев ўз асарларида бу номнинг бошқача вариантларини ҳам келтиради. Масалан, Ардисвура-Анахита[2]. Лекин олим бу номнинг қадимги тимсоли Ардахива бўлиб шаклланганлиги эҳтимолдан холи эмаслигини ҳам уқтиради).

Хоразм хукмдорларининг, хусусан, Хоразмшоҳлар сулоласининг келиб чиқиши илоҳий Хурмузд (Одмузд) авлодига боғланади, деган фикр уларни илоҳийлаштириш учун зарур тарихий эҳтиёждан келиб чиққан, деб қараш ўринлидир. Чунки монотеистик тасаввурлар, энг аввало, абсолют монархия ҳокимиятининг илоҳий эканлигини исботлаш учун зарур эди. Тарихда хукмдорларни илоҳийлаштириш қадимги мисрликларда фиръавнларни, Хитой хукмдорларини «Осмон ўғли» сифатида шарафланишини эътиборга олсак, бу фикр ишончли кўринади.

Бир куни Ардахива самодан Хоразм ўлкасини кузатаётиб,Хоразмшоҳнинг ўғли шаҳзодани кўриб қолади. Ов жараёни бир неча кун давом этади. Шаҳзоданинг бир кийик изидан от чоптириб бораётганини кўриб, уни ҳимоя қилиш мақсадида Ардахива шаҳарқаб кулиб юборади. Ормузд унга «Намунча туғилишга ва ўлишга маҳкум этилганлар билан қизиқиб қолдинг?» деб танбеҳ беради. Ардахива қизариб, жим бўлиб қолади. Шаҳзодага нима бўлганлигини билиш учун, кечаси муқиша айланиб, у ётган чодирга киради. Унинг соғ-саломатлигини, ширин уйқуда эканини кўриб, тинчланади. Лекин тонг отгунча шаҳзоданинг гўзал чеҳрасидан кўз узолмайди. Ниҳоят, тонгда кўкка кўтарилиб кетади.

Ўша куни у энди бир чиройли кийик қиёфасида шаҳзодага кўринади ва уни эргаштириб, узоқ-узоқлардаги чакалакзорга олиб боради. Бутанинг орқасига ўтиб, гўзал қизга айланади. Кийикни қувиб келган шаҳзода ниҳоятда гўзал қизга дуч келиб, уни севиб қолади. Бу ҳолатдан хабар топган Ормузд ерга бўрон юбориб, Ардахивани самога олиб чиқиб кетади.

Ардахива Ормуздга ерга қайтаришини ва шаҳзода билан бирга яшашларига, одамларга ўхшаб ҳаёт кечиришларига рухсат беришини сўраб ялиниб-ёлворади. Шунда Ормузд унга: «Одамлар каби яшамоқчи бўлсанг, абадий умр кўрмайсан, яъни одамлар қанча умр кўрса, сен ҳам шунча умр кўрасан, ўлганингдан кейин қилган гуноҳ ишларинг учун жазоланасан, жаҳаннам қаърига улоқтириласан», дейди ҳамда уни заминга, одамлар орасига юбормасликка ҳаракат қилади. Ардахива: «Эй, буюк Ормузд, сен одамларга оловдан фойдаланишни, овқат пиширишни, кийим кийишни, уй қуришни, балиқ овлашни ўргатдинг. Бу эзгу ишларни одамларда ўзингга нисбатан меҳрмуҳаббат уйғотиш, уларнинг ҳис-миннатига эмас, қалбини ҳам забт этиш учун қилгансан. Хўш, сен ўзинг одамларнинг бу меҳри учун нима билан жавоб бера олдинг?!» -- деб хитоб қилади.

Ормузд: «Одамлар ўзларининг тирикликлари учун ҳам мендан миннатдор, шу сабабли, ота ўз фарзандини қандай яхши кўрса, мен ҳам одамларни ана шу тўйғу билан яхши кўраман», -- деб жавоб қилади. Ардахива Ормузднинг бу гапларига эътироз билдириб, «Агар одамларни ўз фарзандинг янглиғ яхши кўришинг рост бўлса, унда айтчи, нега сени ҳеч ким ўз фарзандларингдан бирига бўлган эҳтиросли туйғусини пойсол қилишга ҳаракат қилмоқдасан? Ахир менинг шаҳзодага бўлган ўтли эҳтиросим, сенинг фарзандларингдан бирига ва шундай мукаммал гўзалликнинг яратувчисига ҳам бўлган чексиз муҳаббатимдан дарак бермайдими?» Кудратли Ормузд Ардахиванинг шаҳзодага бўлган муҳаббати олдида ночор қолади. Ормузд ўз отасининг «Борлиқда бизга бўйсунмайдиган ва бизнинг устимиздан ҳам ўз ҳокимини ўтказувчи бир нарса бор, у ҳам бўлса Вақтдир», деган сўзларини эслайди.

Ормузд Ардахивага ерда одамлар каби яшашга рухсат беради. Ардахива шаҳзодага тегиб, бахтли турмуш кечира бошлади. Бунга у Ормузд туфайли эришганлиги учун унинг шарафига ибодатхона қурдирди. Ормузд номини одамлар орасида янада кенгроқ шарафлайди. Снесарев баъзи асарларида шаҳзодани Хоразмшоҳ деб ҳам ёзади.

Ардахива ва шаҳзоданинг Ормузд шарафига тоат-ибодат қилишларини, номини улуғлашларини кўрган Аҳримон севишганларнинг орасига нифоқ солишга уринади. Уларнинг Ормуздга бўлган меҳрмуҳаббатини поймол қилиш учун, бир иблисни кампир қиёфасида шаҳзода қароргоҳига юборади. Кампир Ардахивага энг яқин хизматкор бўлиб ишга киради. Маликанинг ишонган кишисига айланади. Малика фақат унга ишонади, юрагига тушган ғулғулани баттар авж олдиради, рашк оловини алангалатади.

Шаҳзода шикордан чарчаб қайтади. Ғулғунинг таъсирида бўлган Ардахива шаҳзода ётган чодирга киради ва уни қилич билан чопиб ташлайди.

Малика қилган ишидан пушаймон бўлиб, кампирга дард-аламини тўкмоқ ниятида уни излайди, аммо тополмайди. Кайфи тарқаб, нима қилиб қўйганини тушунган Ардахива буюк Ормуздга фарёд уриб нола қилади: «Эй, жумлаи жаҳоннинг ҳукмдори, мен сенинг айтганингни қилмасдан, одамлар орасида ҳаёт кечирдим. Одамлар орасида ўтган етти йил ичида инсон зоти қилмаган даҳшатли гуноҳ ишни ўз қўлим билан қилдим. Сен кечирсанг ҳам, ўзимни-ўзим кечиролмайман. Сендан охирги илтижом шуки, менга заминнинг энг чуқурида жойлашган жаҳаннамга йўл очиб бер, жисмим ва руҳим ўша даҳшатли жаҳаннам оловида мангу куйиб азобда қолсин. Бу эса токи инсониятт тирик экан, барча одамларга ибрат бўлсин!» Ормузд унинг бу охирги илтимосини ҳам бажариб, ер қаърининг еттинчи қатида жойлашган жаҳаннамдан Ардахива тиз чўккан ерга қараб йўл очиб берибди. Ардахива олдида қудуқ пайдо бўлиб, унинг оғзидан жаҳаннам алангаси отилиб чиқибди. Ардахива охирги марта буюк Ормузд шарафига ибодат қилиб, сўнгра ўзини қудуққа отибди. Олов бирпасдан кейин пасайиб ўчибди. Лекин қудуқ тубидан ниҳоятда тотли, шифобахш сув чиқа бошлабди. Карвонлар бу ширин сувли қудуққа қўниб ўтадиган бўлибди. Кейинчалик бу қудуқ атрофида карвонсаройлар қурилибди, боғлар яратилибди. Одамлар уни «Ардахива қудуғи» деб атай бошлабдилар. Қудуқ атрофида бунёд бўлган шаҳарни эса аввал «Ардахива», кейинчалик «арда» сўзини тушириб қолдириб, Хива деб юритибдилар. Умуман, бундай ҳолат -- ҳарфлар, сўзларнинг тушиб қолиши тилимизда кўп учрайди.

Мазкур афсонавий образ зардушт таълимоти билан боғлиқлигини эътиборга олсак, Хива шаҳрининг пайдо бўлиш тарихини ҳам ўша даврга боғлаш мумкин. Уззоқ тунларда фақат унинг суҳбатидан баҳраманд бўлади. Шунда кампир ўзининг қора ниятини амалга оширишга киришади. Шаҳзода шикорда бир неча кун қолиб кетганда, Ардахива эрини соғиниб, юрак дардини кампирга айтади. Ҳийлагар кампир эса «Мана, сен шаҳзодани соғиниб, фироқида куйиб кул бўлиб ўтирибсан, у ҳам сени шунчалик соғинишига ишонасанми? Агар шаҳзоданинг муҳаббати ҳам сенинг муҳаббатингчалик бўлганида эди, у сени ёлғиз ташлаб, шунча кундан бери шикорда юрмаган бўларди», дея унинг кўнглига ваҳм солишга уринади.

Шу қабилдаги гаплар ҳар куни қайтарилса ҳам Ардахиванинг юрагига ғулғула туширолмаётганини сезган кампир, узум шарбатини ачитиб, гулу (шароб)ни кашф этади. Маликани оз-оздан май ичишга ўргатади. Сўнгра кампир яна ўша гапларни такрорлайди. Малика қулоқ соладиган, ҳатто бу гаплар таъсирида майни янада кўпроқ сипқорадиган бўлади. Бир куни кампир маликага «Мана, сен шаҳзодани соғиниб, изтироб чекиб ўтирибсан, у бўлса қайси бир гўзал қизнинг оғушида ором олиб ётибди. Ахир эркак кишининг шунча вақтдан бери ёлғизликда яшашига ишониш қийин. Умуман, эркак зотининг ҳаммаси бир гўр», дея унинг

вояларда Хоразмда эрамиздан олдинги II минг йилликнинг иккинчи ярмида шаклана бошлаган кўп худолидан (политеизм) якка худолик (монетеизмга) ўтиш даври ҳақида ҳикоя қилинади. Зардушт таълимоти, асосан, ўша даврда шаклана бошлаган (митра) диний таълимотнинг систематик баёни эканлигини ҳам ҳисобга оладиган бўлсак, у вақтда Хива шаҳрининг ёши энг камида яна олти-етти асрга улғаяди.

Умуман олганда, бирон-бир шаҳарнинг ёши аниқланганда, уни айнан шу шаҳар жойлашган ўлканинг тарихидан ажратиб қарамаслик керак. Негаки, айнан шу шаҳарнинг ёши ўша шаҳар жойлашган ўлкада маданий қатлам (цивилизация)нинг бошланиш нуқтаси, деб қаралади. Бошқача айтганда, мазкур ўлкада тарихий даврнинг бошланиши ҳам шу шаҳарнинг ёши билан ўлчанади. Бу борада Абу Райҳон Берунийнинг ўзининг «Осор-ул воқия» асарида Хоразмда давлатчиликнинг бошланишини эрамиздан олдинги 1292 йилга боғлайди. С. Толстов «Қадимги Хоразм маданиятини излаб» китобида Беруний кўрсатган бу санага шубҳа билан қараган эди. Кейинги илмий изланишлар, хусусан, мустақилликдан кейинги тадқиқот ишларидан маълум бўлмоқдаки, Хоразмдаги баъзи шаҳар қолдиқларини (масалан, Элликқалъа тумани худудидаги «Қизил қалъа» шаҳри қолдиқларини), шаҳарсозлик маданияти эрамиздан олдинги XII-XI асрларга бориб тақалади. Археологларнинг маълумотларига мувофиқ, Қизил қалъа Хоразмнинг иккинчи пойтахтидир. Хоразмнинг биринчи пойтахти қачон ва қаерда қурилганлиги эса ҳозирча номаълум. Бундай илмий далиллар Хоразм илмий экспедициясини берган хулосаларга анча зид, албатта. Демак, мазкур хулосаларнинг замирида, бизнингча, етарли асосларга эга бўлмаган тарихий қарашлар мавжуд.

... Мен ҳар сафар Хивага йўлим тушганда, Али Маҳрам ҳовлисидаги қудуқни зиёрат қилишни ораламан. Қудуққа тикиламан. Гўёки унинг туб-тубидан Ардахиванинг элас-элас инграган товушини эшитгандай бўламан. Бу кулоғимга олис тарих садоси бўлиб эшитилади.

Тоҳир КАРИМ,
Тошкент иқтисодиёт университети доценти.

1. Снесарев «Овесто»даги Кўёш худоси Митранинг ўрнига қадимги мисрликлар тасаввуридаги Кўёш худоси Эҳтон номини ишлатган.

2). Ардисвура -- Анахита. Ер, сув, ҳосилдорлик ҳомийси, маъбуди ҳисобланади.

ЖИЗЗАХДА НЕМИС МУСИҚАСИ

Шаҳарнинг шарқона зеб бериб қурилган марказий теннис кортида ўнлаб миллатга мансуб, қарийб бир ярим минг томошабин Германиянинг Бонн шаҳридан келган «Солуфул оф Блюс» жаз гуруҳи концерт дастурини томоша қилди.

Йигирма йилдирки, жаҳоннинг кўплаб мамлакатларида ижодий сафарда бўлиб, немис миллий мусиқа санъатини тарғиб қилаётган мазкур гуруҳ мустақиллик туфайли юртимизга илк бор ташриф буюрди. Хушовоз қўшиқчи Ханс Срезенинг эътирофи этишича, улар ўзбек халқининг санъатсеварлиги, меҳмондўстлигига қойил қолишибди. Деф Бер, Иохим Бурф, Дед Элеман, Франк Доолдр, Болтан Шумахер, Полл Хат каби мусиқачилар эса, «Тилни тушуниш қийин бўлса-да, мусиқа барча учун баравар экан. Биз бунга амин бўлдик», -- дейишди.

Германиянинг Тошкентдаги элчихонаси, Конрад Аденауэр жамғармаси ваколатхонаси, вилоят ҳокимлиги ҳомийлигида уюштирилган ушбу тадбир томошабинлар хотирасида узоқ вақт сақланиши шубҳасиз.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

НОГИРОНЛАРГА... АРАВАЧА

Избоскан тумани ҳокимлиги томонидан биринчи гуруҳ ногиронларидан 34 нафарига бепул аравачали велосипед берилди.

Бу ерда яна бир хайрли тадбир ўтказилди. Избосканда туғилиб, ҳозирги кунда Пахтаобод туманидаги болалар уйида тарбияланаётган ўғил-қизларнинг ҳар бирига омонат дафтарчаси очилиб, 500 сўмдан пул қўйилди. Бундан ташқари, 66 нафар болакайга бир сидра кийим-кечак тортиқ қилиниб, ширинликлар ва ўйинчоқлар билан сийланди.

О. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

БУ ТУРФА ОЛАМ

Бугунги кунда дунёда экологик аҳвол бирмунча ташвишланарли. Инсоният яратган техникавий «мўъжизалар» туфайли курраи заминнинг ихлим мароммарига ҳам жиддий путур етди. Техника тараққиёти юксаклика ўрмалаётган бир пайтда одамларнинг ўртача умр кўриши йилдан-йилга қисқариб бормоқда. Лекин тайваникликлар бу масалада анча омадли чиқди. Маълумотларга қараганда, Тайван аҳолисининг «қаритганлари» сони бўйича дунёда «энг пешқадам» мамлакат ҳисобланар экан.

Тайбэйда 500 дан ортиқ, 113-116 ёшга етган киши борлиги аниқланган. Халқаро тадқиқот институтининг маълумотига кўра, кейинги ўн йил мобайнидаги кузатишлар шуни кўрсатадики, узоқ умр кўриш фақат осиёликларга хос бўлиб бормоқда.

***

Мексика кўча бозорларига бойлиги бўйича дунёда биринчи ўринда экан. Маҳаллий газеталарнинг ёзишича, «Мексика пойтахти -- катта ёввойи бозорга» айланиб кетган.

Мутахассисларнинг фикрича, нокондиций совдо бўйича ҳам Мехико шаҳри дунёдаги машҳур ҳисобланади аҳолиси зич шаҳарларни ҳам ортда қолдириш. Бундан ташқари, мамлакат аҳолисининг атиги 39 фоизигина давлатга қарашли корхоналарда ишловчилар бўлиб, қолганлари эса, «ёввойи бозор» вакиллари экан.

***

Янги Зеландия полицияси 87 ёшли аёлни полиция офицери ҳаётига зомин бўлгани учун ҳибсга олди.

Шаҳар кўчаларининг бирида ўз «Мерседес»ида кетаётган бу кампир йўл ҳаракати кузатувчисини уриб кетди. Зарба шунчалик кучли эдики, йўл кузатувчиси «Мерседес»нинг шундоқина ойнаси олди -- капот устига чиқиб қолди. Ҳайдовчи эса, пинагини ҳам бузмади ва навбатдаги полиция постигача машинасини елдириб кетаверди.

Судда аниқ бўлишича, кампиршо кўзи яхши кўрмаслигига қарамай, зериккан чоғида асосан кулоқларига ишониб, машинада озгина «сайр» этиб келар экан. Буни унинг адвокати ҳам тасдиқлади ва айбдор ўн йилдан буён шифокорлар кампирнинг кўзи ҳам маълум бўлди. Айни шу сабаб кампирнинг машинасида узоқ кутилиб колишига ўрин берди.

(ЎзА).

• ЯНГИ НАШРЛАР

«ЖАМИЯТ ВА БОШҚАРУВ»

Ўзбекистон XXI аср бўсағасида унутилмас тарихий воқеаларни бошдан кечирмоқда. Халқимиз ўз мустақиллигига эришди. Миллий давлатчилигимиз, қадриятларимиз, маънавий меросимиз қайта тикланди. Юртимизда барча соҳалар бўйича ислоҳотлар амалга оширилмоқда.

Янгича фикрлаш, янгича қарашлар янгича ҳаёт, ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамиятини яратишга асос бўлмоқда. Айни шунинг ўзи турли муаммоларни таҳлилий ҳал этиш заруриятини келтириб чиқармоқда.

Ана шу ҳаёт талабидан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси «Жамият ва бошқарув» номли янги журнални таъсис этди.

«Жамият ва бошқарув» журнали давлатчилик назарияси,демократик ва ҳуқуқий маданият, давлат ва маънавият, давлат ва ҳокимият, бошқарув санъати, жамоат ташкилотлари, давлат ва ҳокимият органлари ўртасидаги муносабатларни такомиллаштириш билан боғлиқ хилма-хил масалаларни ўз саҳифаларида ёритиб боради. Ўзбекистонда олиб борилаётган кадрлар сиёсати, раҳбарларни танлаш, ўқитиш ва қайта тайёрлаш, раҳбар маънавияти, психологияси, замонавий раҳбар, мансаб ва мансабдор каби мавзулар бўйича баҳс-мунозарали мақолалар берилади.

Бозор иқтисодиёти, дипломатия, маънавият, миллий давлатчилик муаммолари ҳақида ҳам долзарб мавзудаги материаллар журнал саҳифаларидан ўрин олади.

Шу билан бирга, Шарқ давлатчилиги анъаналари, тараққий этган мамлакатларнинг иқтисодий, сиёсий тажрибаларини ёритиб, йирик давлат арбобларининг асарларидан намуналарни эълон қилиш ниятимиз бор.

Ишонамизки, «Жамият ва бошқарув» журнали ўз мухлисларини топади.

1997 йилнинг иккинчи ярмидан журналга обуна эълон қилинган.

Журналнинг индекслари:
Шахсий обуна учун -- 75221;
Корхоналар ва ташкилотлар обунаси бўйича -- 75222.

«Жамият ва бошқарув» журнали таҳрир ҳайъати.

Абдулла ОРИПОВ

ВЕРСАЛ ХОТИРАЛАРИ

АЯЖОНИМИЗГА!

Бир куни Ғафур Ғулом, жасоратин айлаб жам,
Ўзбекнинг ғурурига бўлди гўё кўзу қош.
Деди: қадим Тошкентнинг номин қилиб мукаррам
-- Париж, Румо, Лондонга алишмайман сени, Шош!

Ҳа, шубҳасиз, ўз юрти, ўз Ватан тупроғини
Ҳаттоки жаннатга ҳам алмашмаган зот ҳақдир.
Бироқ башар дарахтин ҳар битта япроғини
Ўз боғимнинг барги деб айта билмоқ ҳам бахтдир.

Жамики одамзодни яратган қодир Ҳаллоқ,
Маконни тақсим этмиш бизга Ғарбу Шарқ дея.
Барчамизга баробар нур сочар офтоб порлоқ,
Ёсанг арзир уларнинг ҳар бирига мадҳия.

Мақтанма, лекин Париж, мақтанма, сен ҳам Лондон,
Назар солгин Самарқанд, Хиваю Бухорога.
Мен ҳам энди лоф уриб, юрмайин кибор, ҳандон,
Назар ташлай муаззам Версал каби маъвога.

Ям-яшил ўрмон ичра қад кўтармиш қасрлар,
Бу — фаранг даҳосининг бус-бутун, жамул жами.
Санъатга айланмишдир бунда не-не асрлар,
Акс этмиш барчасида Инсоннинг шодлик, ғами.

Бокcанг, гумбазлар ичра малойиклар чарх урар,
Самовий манзарадан дарак бергай ҳар бир ранг.
Гўё киприк қуриаган кўздек дахлсиз улар,
Гавҳарингни асрабсан, балли, сенга, эй фаранг.

Афсус, менинг Ватаним асоратда қул эди,
Вайрона бўлмиш эди қанча қутлуғ иморат.
Китобларим ғорат-у, саройларим кул эди,
Эрксиз элнинг қисмати мудом тундан иборат.

Буюк боболаримнинг мозор тошларин ҳатто
Ўмариб кетган эди сур, қароқчи карвонлар.
Бугун ғурбатда улар мунгайиб турар танҳо,
Боқаман, бўғзимда тош, дилим тўла армонлар.

Ўтган-кетган тарихни қаламга олар бўлсам,
Қўшилиб йиғлармиди кўҳна Европа ўзи.
Азалий маломатни юзига солар бўлсам,
Бир қарра қорайди унинг ҳам шон юлдузи.

Майли, Версални кўриб, тасанно айтай бу он,
Бул каби мўъжизалар мангу турсин жаҳонда.
Истиқлол келди, шукур, дўстим Алишер, ишон,
Минг бир Версал яралғай озод Ўзбекистонда.

20 июнь. Париж, Версал саройи.

«АНОР» МИСРГА БОРАДИ

Фарғона вилояти Қува тумани марказий маданият уйи қошидаги «Анор» ашула ва рақс халқ дастаси (суратларда) концерт дастурлари кўпчиликка маъқул ва манзур бўлмоқда. Бугун уларни вилоятнинг турли туманларида, кўпинча хўжаликларда дала меҳнаткашларига хизмат кўрсатаётган дамларда учратиш мумкин.

Айни пайтда даста жамоаси мустақил юртимизнинг миллий ва маданий ютуқларини намойиш этиш учун Миср Араб Республикасига бўладиган ижодий сафарга тайёргарлик кўрмоқда.

Тоҳиржон ҲАМРОКУЛОВ олган суратлар.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Ҳуқуқ ва фуқаролик 36-37-85;
Иқтисодиёт 36-36-65, 36-07-94;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28;
Эълонлар 36-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0377, 46.094 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Рустам АЗИМОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — И.Худоёров.
Навбатчи —О. Туракулов.
Мусаҳҳиҳ —Ш. Режапов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 23.00
123456